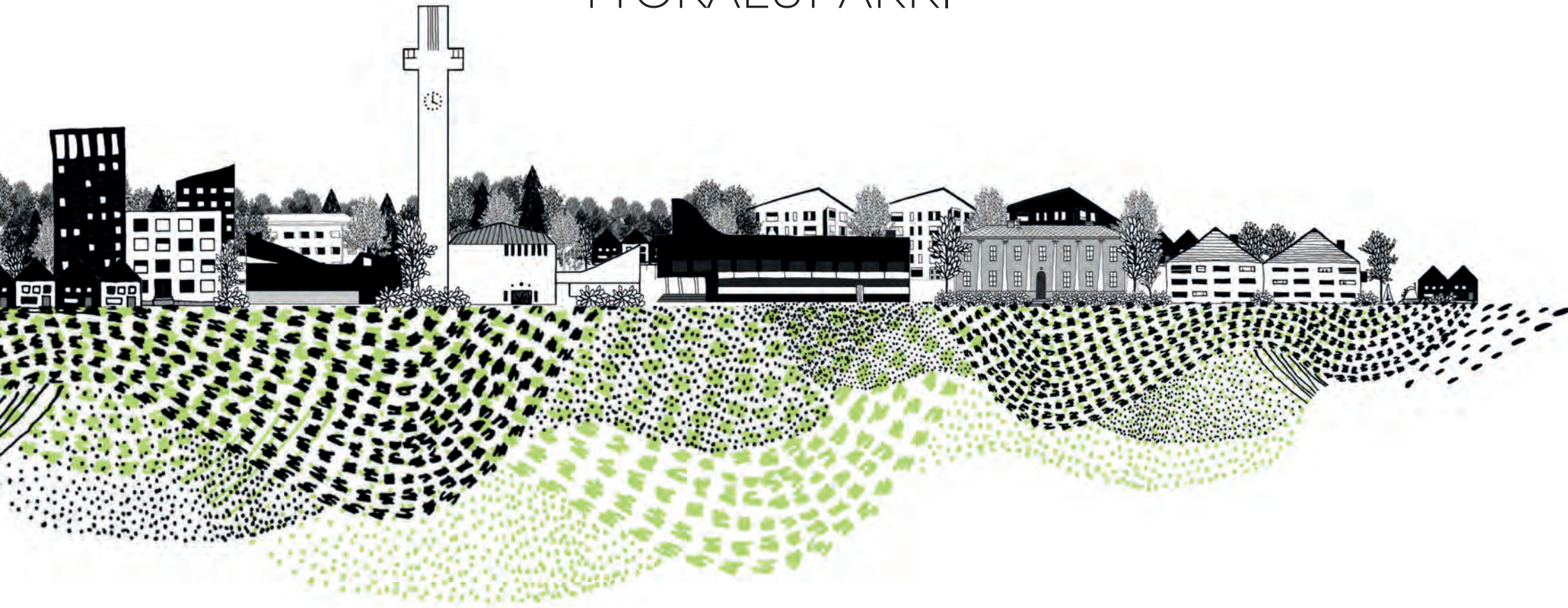
SEINÄJOEN KESKUSTAN VISIO

TYÖKALUPAKKI



OOPEAA Gehl Seinäjoen Kaupunki

SEINÄJOEN KESKUSTAN VISIO

TYÖKALUPAKKI

Seinäjoen keskustan visio on Seinäjoen kaupunkisuunnittelun ja kaavoituksen tilaama ja OOPEAA Office for Peripheral Architecture -toimiston toteuttama työ, joka on tehty yhteistyössä kööpenhaminalaisen Gehl -arkkitehtitoimiston kanssa. OOPEAA on toiminut hankkeen vetäjänä ja luonut vision ja siihen olennaisena osana kuuluvan arkkitehtuurin kaupunkityökalujen työkalupakin. Gehl on toiminut kaupunkitilojen sosiaalisen dynamiikan ja niiden kokonaisvaltaisen kehittämisen asiantuntijana. VSU maisema-arkkitehdit on tehnyt erillisenä työnä Seinäjoen keskustan Vihervision, jota on tässä suunnitelmassa hyödynnetty osana kokonaisuutta.

Hankkeen yhteydessä järjestettiin myös työpajojen sarja. Haluamme kiittää työpajoihin osallistuneita asiantuntijoita, kaupunkilaisia ja yläkoululaisia innostavista keskusteluista ja aiheeseen paneutumisesta.

SEINÄJOEN KESKUSTAN VISIO
TYÖKALUPAKKI

© OOPEAA Office for Peripheral Architecture 2019

Kansi Irina K Design

ISBN 978-952-94-2700-0
Aleksipaino Oy, Trio-Offset
Helsinki 2019

Sisällysluettelo

Esipuhe 5

LÄHTÖKOHTA 7
Kauppalasta maakuntakeskukseksi 8
Maakuntakeskuksesta kaupungiksi 9
Väestön kasvu 10
Kulttuuri ja arkkitehtuuri osana kaupungin identiteettiä 11

VISIO 13
Tulevaisuuden kehittyvä kaupunki: 14
Nykyinen kaupunkirakenne tulevaisuuden kehittyvän kaupungin lähtökohtana
Tulevaisuuden kasvu ja kehitys: Kohti sosiaalisesti kestävää kaupunkia 15
Tavoite 19
Toimintamalli 20

STRATEGIA 23
Toimenpidetyypit 25
Maantasokerroksen ja katutilan aktivoiminen 26
Ehjä korttelirakenne 30
Vihreä kaupunki 34

TYÖKALUPAKKI 39
Kaupungin työkalupakki – Sosiaalisesti kestävän kaupungin työkalut 40
Työkalupakki – Työkalut 41

KOHDETUTKIELMAT 43
Kohdetutkielma 1 Kaupunkitilan ja toimintojen monimuotoisuus 46
Kohdetutkielma 2 Kaupungin identiteetin ajallinen kerroksellisuus 52
Kohdetutkielma 3 Katutila osana kaupunkitilaa 58

LIITE 65

TYÖKALUT 66
Kaupunkitilan erilaiset pinnat 68
Vihreä kaupunki 70
Palvelujen kaupunki 72
Kaupunkitilan hahmo 74

ESIMERKKEJÄ TYÖKALUJEN YHDISTELEMISTÄ 76

Seinäjoen keskustan tulevaisuuden visio tarjoaa kaupungin rakentamisen työkalupakin jonka avulla voidaan **hyödyntää kaupungin olemassa olevaa rakennetta viihtyisän, toimivan ja sosiaalisesti kestävän tulevaisuuden kaupungin luomisen lähtökohtana.**



Esipuhe

Seinäjoen Visio - Ihmisen mittainen kaupunki

Seinäjoen kaupungin tilaaman työn tarkoituksena on ollut löytää suuntaviivat kaupungin potentiaalin kehittämiseen sekä vastauksia siihen, miten kaupungin ydinkeskustasta luotaisiin viihtyisä paikka asumiselle asukkaiden määrän lisääntyessä. Vision sisältämän työkalupakin avulla havainnollistetaan erilaisia ratkaisuvaihtoehtoja. Koska paikallinen identiteetti ja luonne perustuu ”minä itse” kulttuuriin ei ole tahdottu määrätä vaan havainnollistaa ja innostaa. Antaa esimerkkejä ja työkaluja, joiden avulla maailma paranee. Ja jos ei maailma niin ainakin Seinäjoen keskusta. Se on paljon luvattu se.

Seinäjoen aika maakuntakeskuksena on isossa mittakaavassa lyhyt ja kasvultaan kiivas. Vielä 1960-luvulla kaupungissa asui viidesosa nykyisestä asukasmäärästä. Tavoitteena oli olla maakuntakeskus, joka tuki maakuntaa mutta ei noussut uhkaamaan sen olemassaoloa. Nyt kuitenkin on tullut aika, jolloin voidaan kysyä, että onko Seinäjoella rohkeutta kasvaa kaupungiksi, hyödyntää alueellisen sijainnin potentiaali ja kirkastaa identiteettiään. Tulevaisuudessa tavoitteena on tehdä rakenteellisesti kerroksellista, kiinnostavaa, inhimillistä ja viihtyisää kaupunkitilaa, jossa ihmisten on hyvä olla. Kaupalliset keskittymät keskustan ulkopuolella luovat oman haasteensa keskustan kehittämiselle, mutta toisaalta kaupunki on paljon muutakin kuin kauppoja. Ihmiset tarvitsevat palveluita, kahviloita, ravintoloita, työpaikkoja ja ihmisten kohtaamisen tiloja. Tilaa missä olla, tavata tuttavia, skeitata, pelata palloa, grillata ja elää arkea.

Kaupungin oleva rakenne on kehityskelpoinen. Joukkoliikenne, erityisesti rautatie, tulee keskustan äärelle, keskustan rakenne on selkeä ruutukaava, aluetta sivuaa hienot viheryhteydet vesistöineen ja kaupungissa on kerros maailmanluokan arkkitehtuuria. Tämä kaiken kehittäminen seuraavalle tasolle vaatii uskallusta ja tahtoa. Ymmärrystä, että kaikkea vanhaa ei pidä purkaa, sitä että uudisrakentaminen tarvitsee monipuolisuutta sekä paikoin myös rakentamisen tehokkuuden laskua ja keskustan nykyiset ja uudet asukkaat pihoja sekä vihreitä puistoja. Kaduille mahtuu autoja mutta, tulevaisuudessa siellä kuljetaan turvallisesti myös kävellen, pyörillä ja muilla välineillä. Aika näyttää mihin tämä Visio ohjaa kaupunkia ja uskaltaako Seinäjoki kehittää keskustan paikaksi, jossa ihmisen on hyvä olla.

Anssi Lassila
Seinäjoki 21.10.2019

LÄHTÖKOHTA

LÄHTÖKOHTA

Kauppalasta maakuntakeskukseksi



Seinäjoen keskusta 1948, valokuva Veljekset Karhumäki

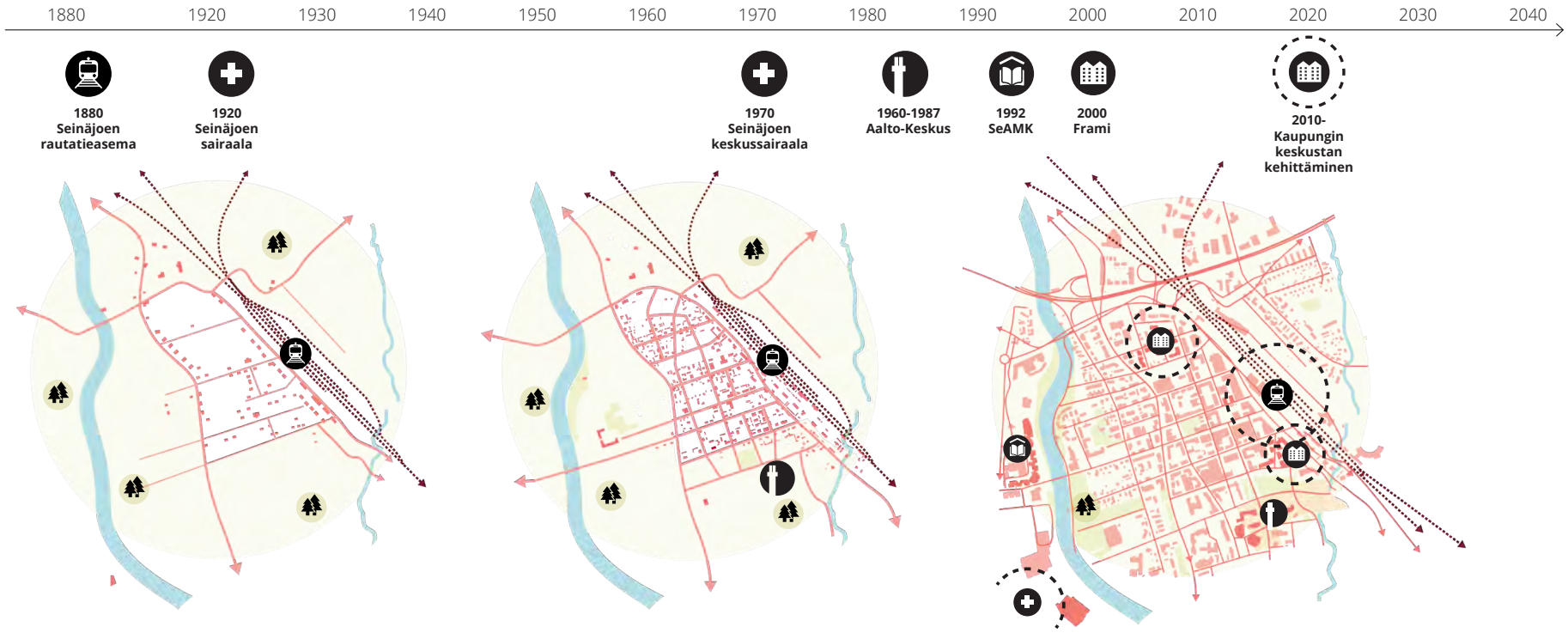
Seinäjoen kunta perustettiin vuonna 1868. Päätös linjata rautatierata kulkemaan alueen halki ja rakentaa asema Seinäjoelle loivat edellytykset alueen kehitykselle ja Seinäjoen kasvulle kaupungiksi. Vaasan ja Oulun ratojen avaamisen myötä 1880-luvulla Seinäjoesta tuli merkittävä junaliikenteen risteyspaikka, ja se myötävaikutti huomattavalla tavalla paikallisen teollisuuden kehittymiseen ja kasvuun.

Seinäjoen asemanseudusta muodostettiin taajaväkinen yhdyskunta vuonna 1921, ja vuonna 1931 Seinäjoen kirkonkylä jaettiin Seinäjoen kauppalaksi ja Seinäjoen maalaiskunnaksi.

LÄHTÖKOHTA

Maakuntakeskuksesta kaupungiksi

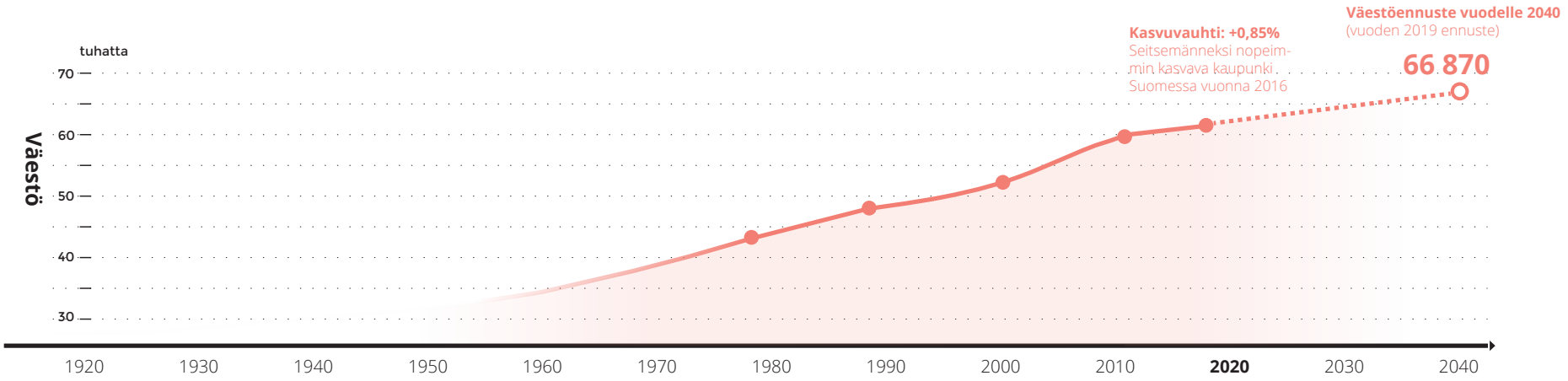
Ympäröivä maalaiskunta liitettiin Seinäjoen kauppalaan vuonna 1959, ja vuonna 1960 Seinäjoki sai virallisesti kaupungin oikeudet. Kaupunki on tämän jälkeen jatkuvasti kasvanut ja sen asema alueellisena palveluiden ja yritystoiminnan keskuksena on voimistunut entisestään. Terveydenhuollon palveluiden ja korkeamman asteen koulutuslaitosten keskittyminen alueelle ovat myös molemmat tuoneet oman lisänsä kasvavan kaupungin kehitykseen.



LÄHTÖKOHTA

Väestön kasvu

Viimeisen sadan vuoden aikana Seinäjoki on nopeasti kehittynyt ja kasvanut kylästä kaupungiksi. Kaupungin väestön yhä kasvaessa myös palveluiden ja erilaisten tilojen tarve kasvaa. Haasteena on vastata näihin tarpeisiin tavalla joka edesauttaa kaupungin kehitystä aktiivisena ja sosiaalisesti kestävänä paikkana, jossa asukkaat viihtyvät ja yrityksillä on hyvät toimintaedellytykset.



Lähde: Väestörekisterikeskus

LÄHTÖKOHTA

Kulttuuri ja arkkitehtuuri osana kaupungin identiteettiä



Seinäjoen keskusta 1964 valokuva Kalevi A. Mäkinen

Alvar Aallon arkkitehtuuri on voimakkaasti läsnä kaupungissa ja osa sen identiteettiä. Keskustassa on useita merkittäviä Aallon suunnittelemia rakennuksia vuosina 1924-25 rakennetusta Aallon uran varhaisvaiheeseen kuluvasta Suojeluskuntatalosta pääosin vuosien 1957 ja 1968 välillä totuttuun, Aallon suunnittelemaan hallinnolliseen ja kulttuurilliseen keskukseen joka käsittää kuusi eri toimintoja palvelevaa rakennusta.

VISIO

VISIO

Tulevaisuuden kehittyvä kaupunki: Nykyinen kaupunkirakenne tulevaisuuden kehittyvän kaupungin lähtökohtana

Seinäjoen keskusta tarjoaa erinomaiset puitteet tasapainoiselle kehitykselle ja kasvulle tulevaisuudessa.

Keskustan selkeä ruutukaava mutta samalla kuitenkin monin paikoin epätäydellinen korttelirakenne tarjoaa mahdollisuuden luoda puitteet sosiaalisesti aktiiviselle ja esteettömälle kaupunkiympäristölle täydentämällä ja **eheyttämällä korttelirakennetta.**

Maantasokerroksen ja katutilan aktivoiminen luo puitteet sosiaalisesti aktiiviselle ja tasapainoiselle sekä turvalliselle kaupunkitilalle.

Kaupungin keskustan ympärillä on viheralueita ja puistoja. Selkeästi jäsennetyn **vihreän strategian** avulla viheralueiden saavutettavuutta voidaan parantaa ja samalla voidaan voimistaa sekä lisätä vihreyttä myös keskustassa.

VISIO

Tulevaisuuden kasvu ja kehitys: Kohti sosiaalisesti kestävää kaupunkia



Tulevaisuuden sosiaalisesti kestävä kaupunki tarjoaa **aktiivisia julkisia tiloja ja monipuolisia palveluita** asukkaille.

Tulevaisuuden kasvu ja kehitys: Kohti sosiaalisesti kestävää kaupunkia



Tulevaisuuden sosiaalisesti kestävässä kaupungissa on **ehjä korttelirakenne.**

VISIO

Tulevaisuuden kasvu ja kehitys: Kohti sosiaalisesti kestävää kaupunkia



Tulevaisuuden sosiaalisesti kestävä kaupunki on **vihreä.**

VISIO

Tulevaisuuden kasvu ja kehitys: Kohti sosiaalisesti kestävää kaupunkia



Tulevaisuuden sosiaalisesti kestävä kaupunki on **aktiivinen, moninainen, tasapainoinen** ja **mittakaavaltaan ihmisen mittainen.**

Tavoite

Tavoitteena on luoda tiivis, aktiivinen ja vihreä kaupunki, joka on mittakaavaltaan ihmisen mittainen, ammentaa kaupungin historiallisesta identiteetistä ja tuo sen tähän päivään. Sosiaalisesti kestävä kaupunki on saavutettava ja kaikille avoin paikka, jossa on hyvä elää ja työskennellä. Se tarjoaa monikerroksisen ja tasapainoisen ympäristön kaupungin kasvulle ja kehitykselle myös tulevaisuudessa.

Tulevaisuuden kehittämisen tavoitteet on kiteytetty viiteen keskeiseen periaatteeseen:



Ihmisen mittakaava



Identiteetti ja ajallinen kerrostuneisuus



Saavutettava ja kaikille avoin kaupunkitila



Avoin ja moninainen katutaso



Vihreys

Toimintamalli



Tulevaisuuden Seinäjoen keskustan visio muodostuu:

Kolmen toimenpidetyypin strategiasta, joka keskittyy aktiivisen kaupungin luomiseen tarjoamalla asukkaille palveluita, eheyttämällä olemassa olevaa korttelirakennetta ja tuomalla vihreyttä kaupunkitilaan.

Neljän työkalusarjan työkalupakista, joka tarjoaa yksinkertaisia ja käytännöllisiä työkaluja sosiaalisesti kestävän kaupungin luomiseksi

VISIO

Toimintamalli

STRATEGIA

Kolmen toimenpidetyypin muodostaman strategian avulla pyritään luomaan sosiaalisesti kestävä kaupunki, joka on tiivis, aktiivinen ja vihreä.



Maantasokerroksen ja katutason aktivoiminen



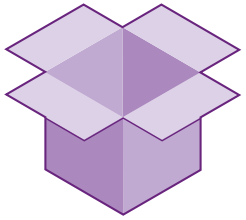
Korttelirakenteen eheyttäminen



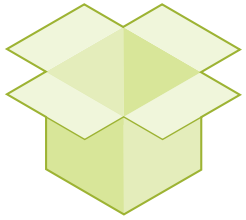
Vihreys

TYÖKALUPAKKI

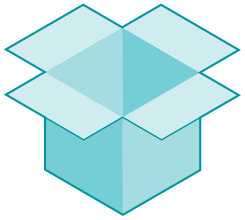
Työkalupakki tarjoaa neljä erikokoisten työkalujen sarjaa sosiaalisesti kestävän kaupungin luomiseksi.



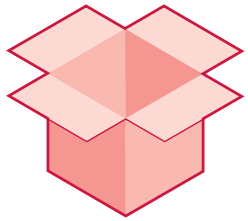
Kaupunkitilan erilaiset pinnat



Vihreä kaupunki



Palvelujen kaupunki



Kaupunkitilan hahmo

STRATEGIA

Strategia

Tulevaisuuden kehittämisen tavoitteet on kiteytetty **viiteen keskeiseen periaatteeseen.** Kolmen toimenpidetyypin muodostaman toimintastrategian avulla pyritään huomioimaan kaikki tulevaisuuden kehittämisen tavoitteiden viisi keskeistä periaatetta sosiaalisesti kestävän, aktiivisen ja vihreän tulevaisuuden kaupungin luomiseksi.

Kolme toimenpidetyyppiä on suunniteltu siten, että ne tukevat toisiaan ja niitä voi yhdistellä eri tavoin kohdealueen luonteen erityispiirteiden mukaan. Esimerkiksi ehjän ja yhtenäisen korttelirakenteen luominen tarvitsee tuekseen myös maantasokerroksen ja katutilan avautumista sekä vihreän elementin mukaan tuomista toimiakseen parhaalla mahdollisella tavalla **sosiaalisesti kestävän, aktiivisen** ja **vihreän** kaupungin kehittämisessä.

Toimenpidetyypit



Maantasokerroksen ja katutilan aktivoiminen

Rakennusten julkisivujen ja pihojen aktivoiminen mahdollistaa kaupungin erilaisten alueiden kehittämisen siten että ne avautuvat vuorovaikutukseen ympäröivän kaupunkitilan kanssa kunkin alueen luonteeseen soveltuvalla tavalla. Alueilla, jotka ovat luonteeltaan enemmän asumiseen painottuvia, sovelletaan toimenpiteitä, joiden avulla luodaan yksityisempiä, viihtyisiä yhteisiä tiloja ja paikkoja naapuruston asukkaille. Keskeisemmillä alueilla voidaan puolestaan valita toimenpiteitä, joiden avulla luodaan laajemmin koko kaupungin väestölle tarkoitettuja, kaikille avoimia yhteisiä kohtaamisen ja viihtymisen paikkoja.



Ehjä korttelirakenne

Korttelien rakenteen eheyttäminen auttaa selkeyttämään kaupunkitilaa ja sujuvoittamaan olemista ja liikkumista kaupungissa. Kun korttelien ja autoille sekä liikenteelle varatun tilan rajapinta on selkeä, kaupunkitilasta muodostuu turvallinen ja se luo puitteet saavutettavuudelle ja julkisten tilojen sosiaaliselle ja toiminnalliselle aktivoimiselle. Myös aukioiden, torien ja puistojen alueet muodostuvat selkeiksi omiksi kokonaisuuksikseen. Samalla myös kaikille yhteisten ja avointen julkisten tilojen alueet hahmottuvat selkeästi erottuen yksityisemmistä alueista.



Vihreä kaupunki

Selkeän vihreän suunnittelun strategian keinoin voidaan parantaa yhteyksiä kaupungin keskustan ja sen ympärillä olevien viheralueiden välillä sekä tuoda vihreys myös osaksi keskustan rakennetta niin että viherverkosto ulottuu kattamaan koko kaupungin. Vihreys ei ainoastaan paranna kaupungin viihtyisyyttä visuaalisen kokemuksen tasolla vaan tekee kaupungista myös terveellisemmän elinympäristön. Vihreydellä on todettu olevan sekä psykologisia että fysiologisia elämänlaatua parantavia vaikutuksia. Vihreyttä voi tuoda kaupunkitilaan istuttamalla puita katujen varsille, muuntamalla parkkipaikkoja viheralueiksi tai luomalla vihreitä pihoja ja puistoja.

Maantasokerroksen ja katutilan aktivoiminen

Maantasokerroksen ja katutilan aktivoiminen edellyttää **sisä- ja ulkotilojen sekä yksityisten ja julkisten tilojen välisten rajojen selkeää hahmottamista**, toisaalta niiden välistä vuorovaikutusta avaten, mutta toisaalta myös niiden erillisyyttä kunnioittaen. Myös vilkkaiden ja rauhallisten paikkojen luonne ja niiden toisistaan eroavat tarpeet tulee ottaa huolellisesti huomioon. **Paikasta riippuen voidaan soveltaa erilaisia työkaluja** maantasokerroksen ja katutilan aktivoimiseen. Samat työkalut eivät sovellu kaikkiin paikkoihin.

Alueilla, joiden luonteessa halutaan painottaa enemmän asumisyhteisön ja naapuruston aktivoimista **asukkaiden yhteisöllisyyden tukemisen** näkökulmasta, sovelletaan keinoja joiden avulla voidaan luoda viihtyisiä piha-alueita yhteiseen käyttöön, rauhoittaa katutilaa jäsentämällä jalankulun, pyöräilijöiden, autojen ja pysäköinnille varattujen alueiden välistä hierarkiaa sekä avata yhteyksiä maantasokerroksen asuntoihin luomalla sisäänkäyntejä suoraan pihalta tai kadulta alimpien kerrosten asuntoihin sekä avaamalla vuorovaikutteisuutta yksityisen ja julkisen tilan välille esimerkiksi parvekevyöheiden avulla.

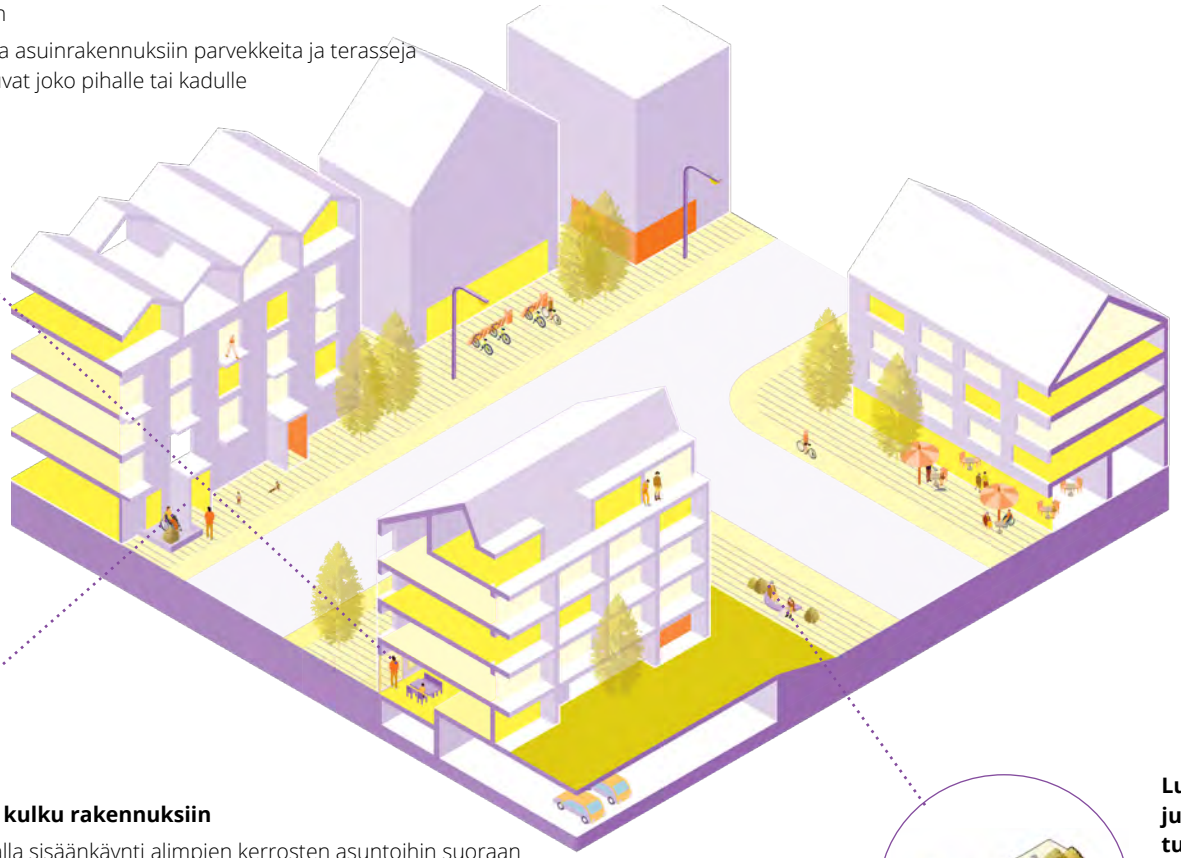
Keskeisillä alueilla, joiden luonne on painotukseltaan enemmän julkinen, voidaan **aktivoida katutilaa kaikkien yhteiseen käyttöön** laajentamalla jalankulkijoille tarkoitettua vyöhykettä, lisäämällä penkkejä sekä avaamalla mahdollisuuden kahviloille ja ravintoloille olla läsnä katutilassa terassien kautta. Läpinäkyvyyttä voidaan tuoda liikkeiden ja kahviloiden sekä katutilan välille avaamalla näkymiä ikkunoiden avulla, sekä luomalla mahdollisuuden siihen että katutila voi toimia myös väliaikaisesti kaikille avoimena ja saavutettavana tapahtumien tilana.

Maantasokerroksen ja katutilan aktivoiminen



Luodaan läpinäkyvyyttä ja vuorovaikutteisuutta julkisten sisätilojen ja katutilan välille

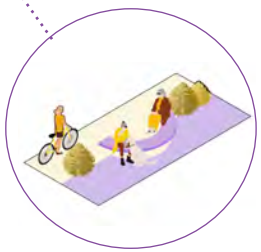
- avaamalla näkymiä kahviloista kadulle ja kadulta myymälöihin
- rakentamalla asuinrakennuksiin parvekkeita ja terasseja jotka avautuvat joko pihalle tai kadulle





Aktivoidaan kulku rakennuksiin

- toteuttamalla sisäänkäynti alimpien kerrosten asuntoihin suoraan pihalta tai kadulta
- rakentamalla sisääntulon yhteyteen ulkotilaan porras, jossa voi lämpimänä vuodenaikana istuskella ja jutella naapurien kanssa



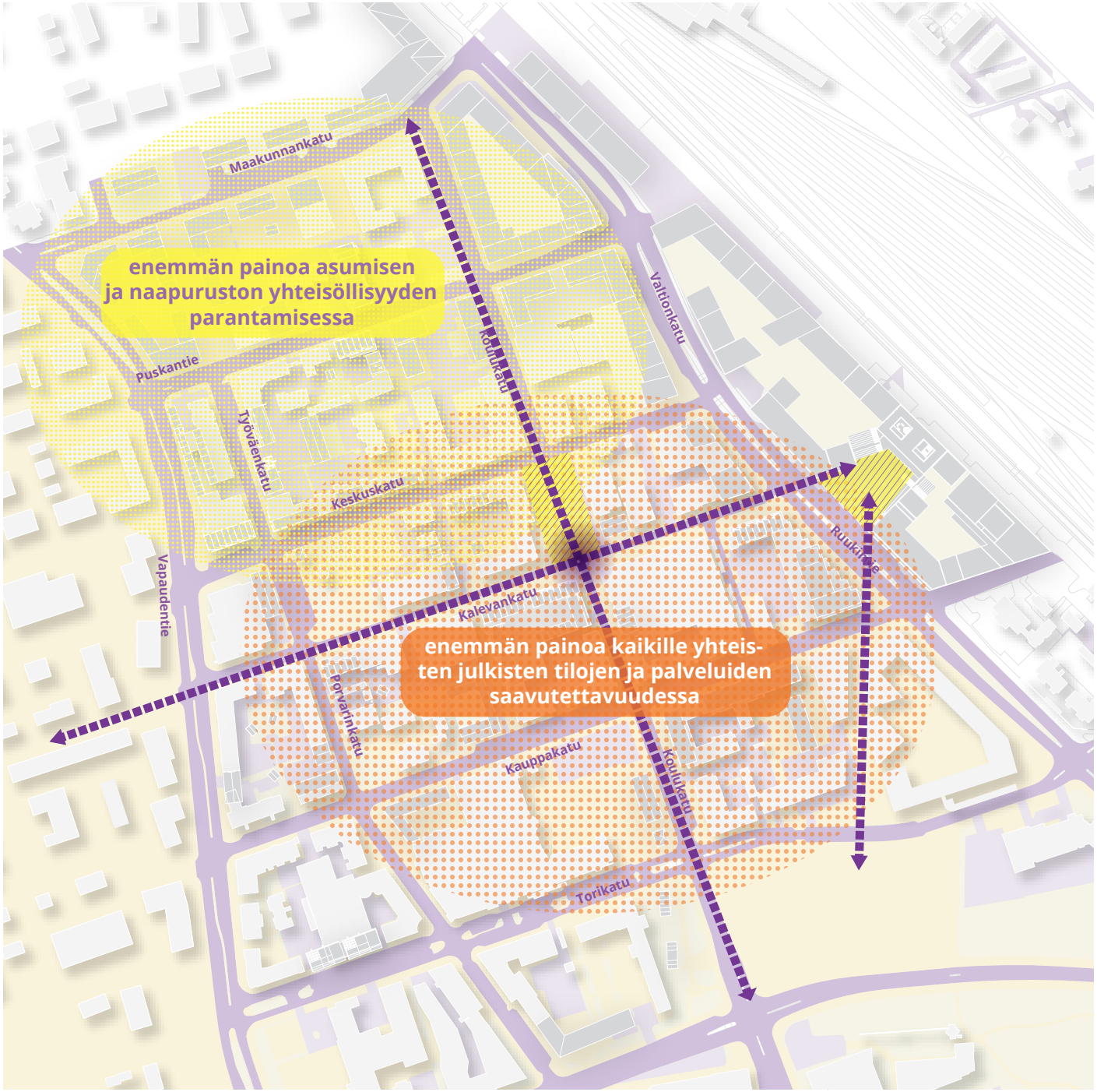
Luodaan kaikille avoimia viihtyisiä paikkoja julkiseen katutilaan ja parannetaan katutilan turvallisuutta

- lisäämällä penkkejä katutilaan
- selkeyttämällä jalankulkijoille, pyöräilijöille ja autoille tarkoitettujen liikeväylien välistä hierarkiaa

Maantasokerroksen ja katutilan aktivoiminen

Tulevaisuuden kehittämisen tavoitteiden viiden keskeisen periaatteen huomioimiseksi maantasokerroksen ja katutilan aktivoimiseen liittyvien toimenpiteiden suunnittelussa tulisi kiinnittää erityistä huomioita seuraaviin seikkoihin:

- Kuinka ihmiset käyttävät erilaisia tiloja ja liikkuvat kaikille avoimen katutilan, julkisten sisätilojen ja yksityisten tilojen välillä
- Millä tavoin kaupungin rikas historiallinen ja ajallinen kerrostuneisuus voi tarjota ihmisille kiintopisteitä kaupungissa
- Kuinka saavutettavia maantasokerroksen tilat ja katutila ovat eri käyttäjäryhmien kannalta, huomioiden esimerkiksi lastenvaunut, vanhukset ja liikuntarajoitteiset kaupunkilaiset
- Miten voidaan huomioida lasten turvallisuuden näkökulma esimerkiksi luomalla erilaisia useampaan eri toimintoon eri vuorokauden aikana soveltuvia tiloja
- Miten vihreän elementin tuominen osaksi kaupunkitilaa voi edesauttaa sen aktivoimista



Maantasokerroksen ja katutilan aktivoiminen

Asumiseen ja naapuruston yhteisöllisyyteen painottuvat toimenpiteet lisäävät viihtyisyyttä alueilla, joissa pääpaino on asumisella ja sitä tukevilla toiminnoilla

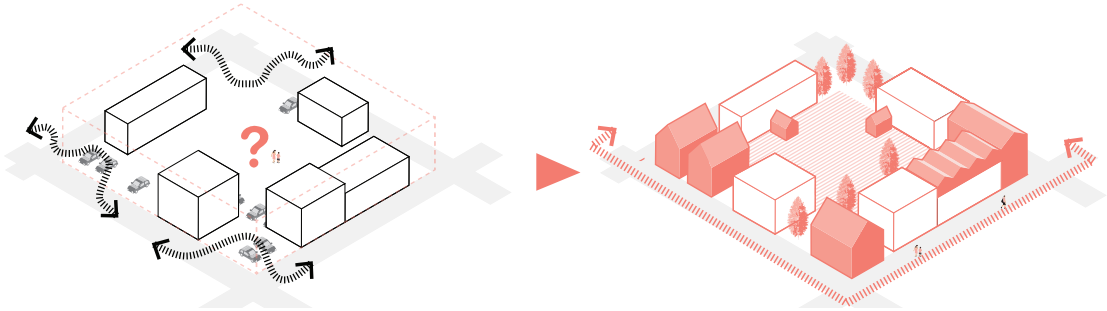
Kaikille yhteisissä julkisissa kaupunkitiloissa voidaan soveltaa toimenpiteitä, jotka edesauttavat avoimuutta, saavutettavuutta, joustavuutta ja toimintojen monipuolisuutta

Keskeinen jalankuluväylä

Aktiivinen julkinen katutila

Ehjä korttelirakenne

Ehjä ja yhtenäinen korttelirakenne auttaa selkiinnyttämään eri toimintojen välistä hierarkiaa ja tilan käyttöä kaupungissa. **Selkeästi hahmottuvat korttelien ja katutilan väliset rajat** sujuvoittavat kaupungissa liikkumista ja parantavat kaupunkitilan turvallisuutta. Tämä edesauttaa myös kaupunkitilan aktivoimista ja parantaa kaupungin moninaisten palveluiden ja toimintojen saavutettavuutta ja julkisten tilojen avoimuutta. Ehjä ja yhtenäinen korttelirakenne auttaa myös luomaan selkeät rajat **yksityisen** asukkaille ja rakennusten käyttäjille varattujen tilojen ja **julkisen**, kaikille avoimen kaupunkitilan välille.



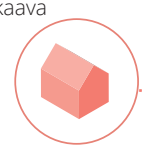
Jäsentymätön kaupunkitila

Hyvin jäsentynyt kaupunkitila

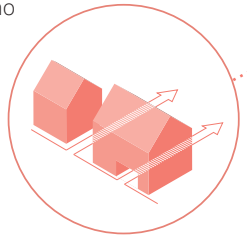
STRATEGIA

Ehjä korttelirakenne

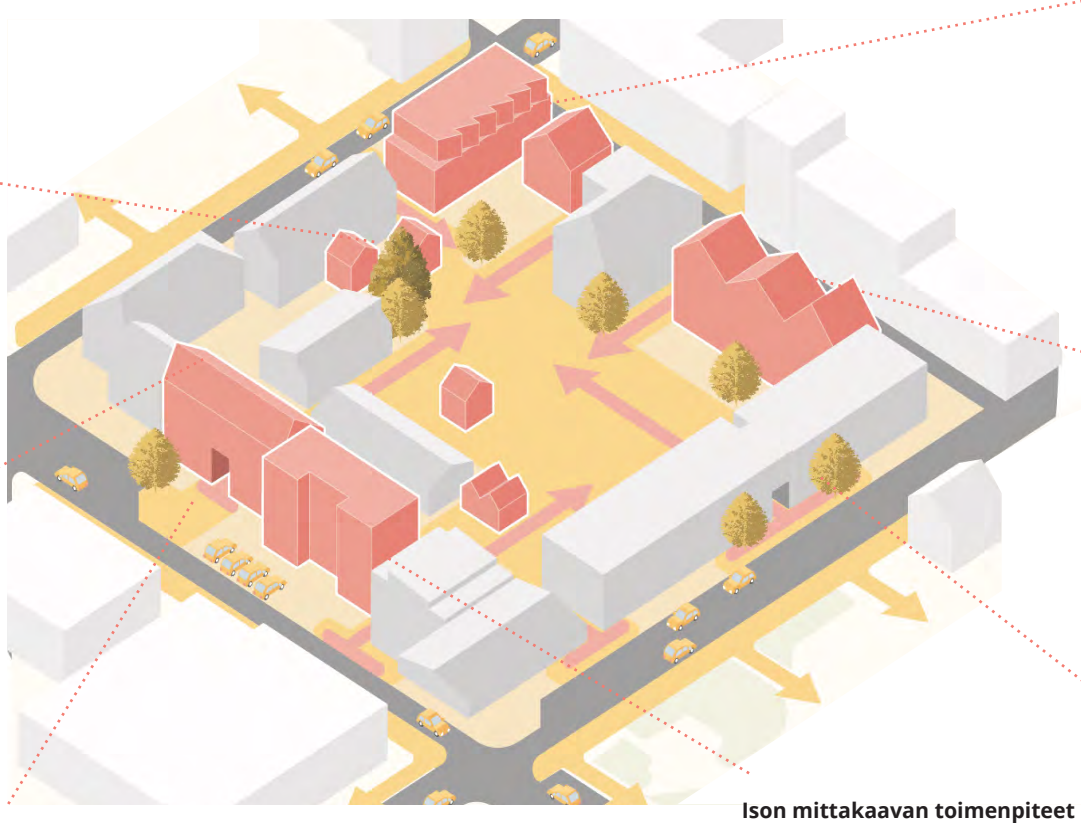
Pieni mittakaava
- Ihmisen mittakaava
- Joustavuus

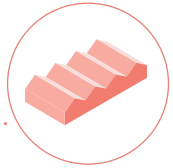


Saavutettavuus ja avoimuus
- Aktiivinen, turvallinen, jalankulkijaystävällinen
- Julkisen ja yksityisen välinen tasapaino

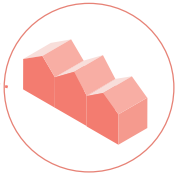


Eri toiminnoille omat vyöhykkeensä
- Jalankulun ja kevyen liikenteen väylät
- Pihat ja puistot yhteisinä tiloina
- Ajotiet autoliikennettä varten
- Pysäköintialueet





Uudet kattokerrokset ja ullakkoasunnot
- Olemassa olevan kaupunkirakenteen täydentäminen ja tiivistäminen
- Ajallinen ja historiallinen kerroksellisuus



Kattomaiseman vaihtelevuus
- Luo ainutkertaisuutta ja vaihtelevuutta kaupunkimaisemaan
- Tekee jokaisesta korttelista yksilöllisen ja tunnistettavan

Kevyet toimenpiteet
- Puiden istuttamien
- Penkkien sijoittaminen

Ison mittakaavan toimenpiteet
- Uudisrakentaminen
- Olemassa olevien rakennusten täydentäminen, laajentaminen, kunnostaminen ja muuntaminen eri käyttötarkoituksiin

Ehjä korttelirakenne

Tulevaisuuden kehittämisen tavoitteiden viiden keskeisen periaatteen huomioimiseksi ehjän korttelirakenteen ja hyvin jäsentyneen kaupunkitilan luomiseen tähtäävien toimenpiteiden suunnittelussa tulisi kiinnittää erityistä huomioita seuraaviin seikkoihin:

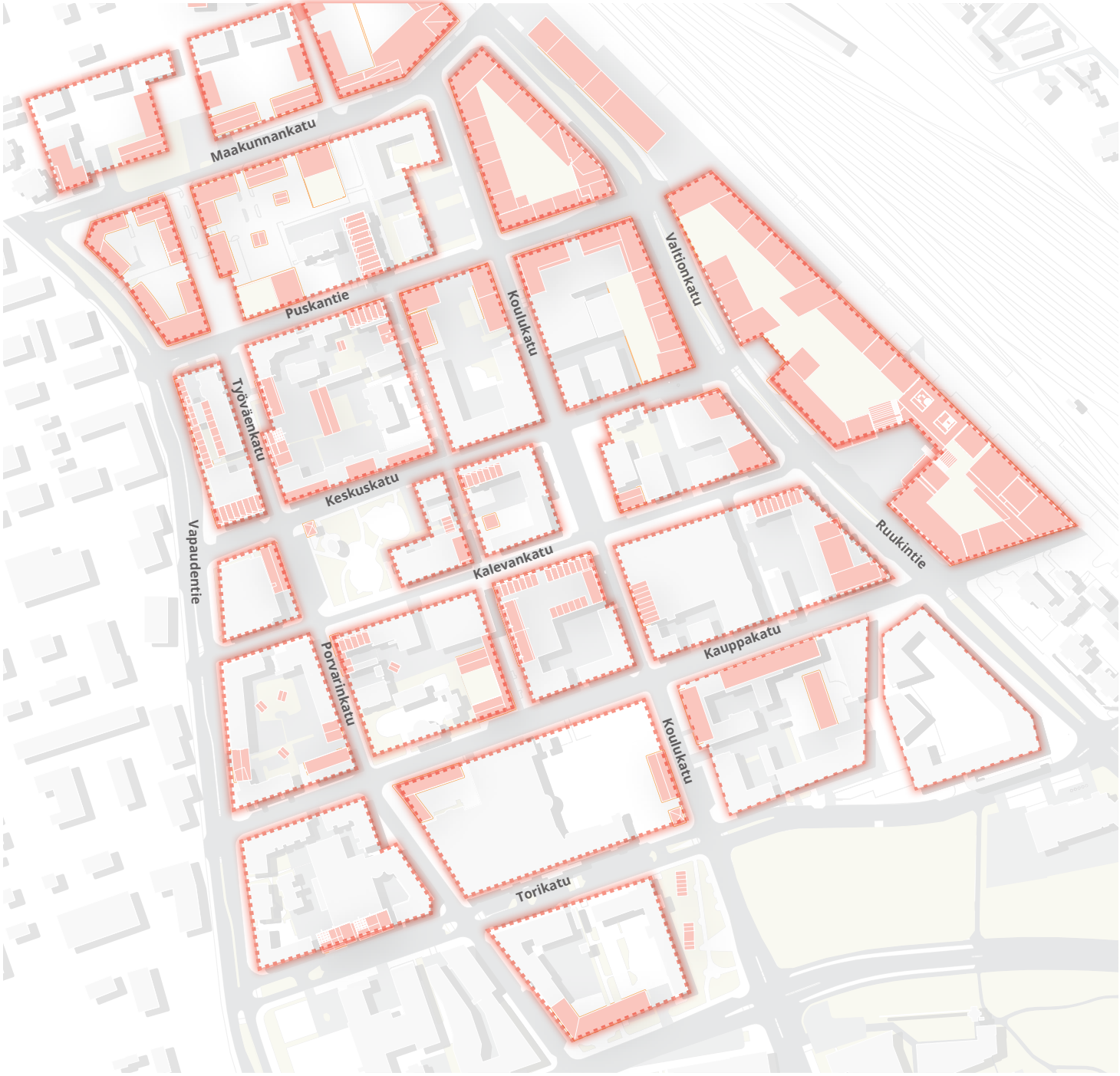

Korttelin suhde ihmisen mittakaavaan


Miten voidaan korostaan kaupungin ajallista ja historiallista kerroksellisuutta ja siihen liittyvää rikasta moninaisuutta


Miten voidaan parantaa liikkumista korttelien välillä ja soveltuvissa paikoissa mahdollistaa myös kulku korttelien läpi


Miten voidaan korttelirakenteen avulla tukea katutilan aktivoimista eri tavoin alueen luonteesta riippuen


Miten voidaan tuoda kortteliin vihreyttä



Ehjä korttelirakenne ja hyvin jäsentynyt kaupunkitila

Uudisrakentaminen

Olemassa olevien korttelien täydentäminen

Vihreä kaupunki

Vihreys ei ainoastaan paranna kaupungin viihtyisyyttä visuaalisen kokemuksen tasolla vaan tekee kaupungista myös terveellisemmän elinympäristön. Vihreydellä on todettu olevan sekä psykologisia että fysiologisia elämänlaatua parantavia vaikutuksia. Selkeän vihreän suunnittelun strategian keinoin voidaan tuoda **vihreys osaksi keskustan rakennetta** niin että viherverkosto ulottuu kattamaan koko kaupungin.

Vihreyttä voi tuoda kaupunkitilaan **pienimuotoisesti** istuttamalla puita katujen varsille ja tekemällä pihoista vihreitä tai **isomassa mittakaavassa** muuntamalla parkkipaikkoja viheralueiksi ja luomalla kokonaisia puistoja. Näiden erilaisten keinojen avulla voidaan myös luoda **toimiva yhteys keskustan ja sitä ympäröivien viheralueiden välille** niin että vihreä vyöhyke ulottuu myös keskustaan.

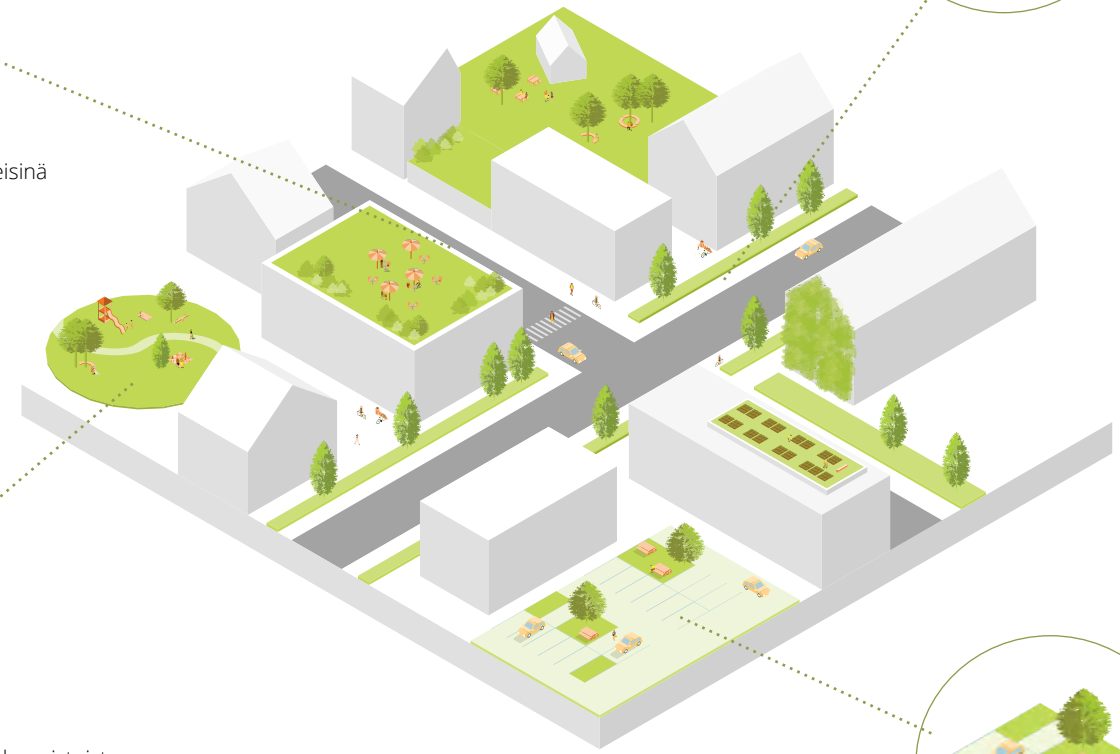
Vihreä kaupunki



Pihat
Pihat voivat toimia asukkaiden yhteisinä tiloina ja kohtaamisen paikkoina.



Puistot
Puistot voivat vaihdella pienistä taskupuistoista isompiin vihreisiin alueisiin ja tarjota tilan monenlaisille aktiviteeteille väliaikaisista tapahtumaluontoisista tempauksista pysyviin, jatkuvasti läsnä oleviin toimintoihin.





Katutila
Vihreiden elementtien avulla voidaan luoda katutilaan selkeä hierarkia eri toimintojen välille ja parantaa kaupungissa liikkumisen turvallisuutta ja viihtyisyyttä.



Pysäköinti
Pysäköinnin voi järjestää monella eri tavalla. Esimerkiksi sellaisilla alueilla, joissa parkkipaikat eivät ole aktiivisesti pysäköinnin käytössä koko päivän ajan, ne voidaan rauhoittaa tiettyinä aikoina tarjoamaan tilan vaikkapa pallokentälle.

Vihreä kaupunki

Tulevaisuuden kehittämisen tavoitteiden viiden keskeisen periaatteen huomioimiseksi vihreyden tuomisessa osaksi kaupunkitilaan tulisi kiinnittää erityistä huomioita seuraaviin seikkoihin:



Miten kaupunkilaiset voivat hyödyntää vihreitä alueita arjessa



Miten voidaan hyödyntää vihreitä elementtejä kaupungin historiallisesti merkittävien kohteiden suojelemiseksi



Kuinka saavutettavia pihat ja muut vihreä alueet ovat kaupungissa, yksityisten ja julkisten vihreiden tilojen erot asianmukaisesti huomioiden



Miten voidaan hyödyntää vihreitä elementtejä moninaisiin toimintoihin taipuvien tilojen luomiseksi



Miten voidaan hyödyntää vihreitä elementtejä kaupunkitilan aktivoimiseksi



Vihreä kaupunki



Vihreä bulevardi julkisena tilana



Vihreä väylä

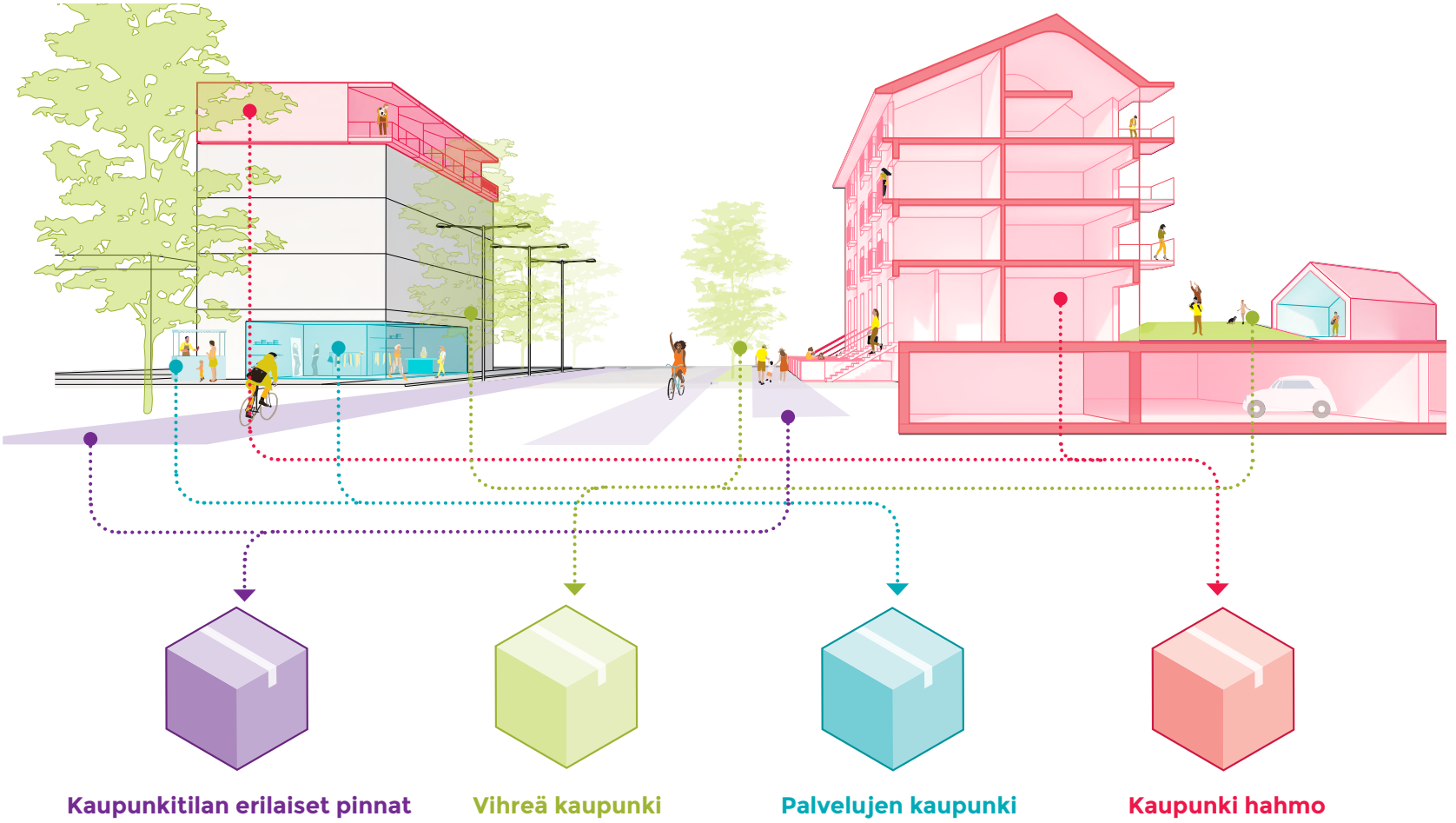
	Olemassa oleva vihreä alue	Uusi vihreä alue
Julkinen	Olemassa oleva Julkinen vihreä alue	Uusi julkinen vihreä alue
Yksityinen	Olemassa oleva yksityinen vihreä alue	Uusi yksityinen vihreä alue


TYÖKALUPAKKI

Kaupungin työkalupakki – Sosiaalisesti kestävän kaupungin työkalut

Työkalupakki – Työkaluja sosiaalisesti kestävän kaupungin luomiseen

Kolmen toimenpiteen (maantasokerroksen ja katutilan aktivoiminen, ehjä korttelirakenne sekä vihreä kaupunki) strategian toteuttamisen välineinä toimii monipuolinen kaupunkityökalujen työkalupakki, joka on suunniteltu tukemaan sosiaalisesti kestävän kaupungin luomista. Työkalupakki käsittää neljä erilaisiin toimenpiteisiin soveltuvien työkalujen sarjaa: palvelujen kaupungin työkalujen sarja, kaupunkitilan erilaisten pintojen työkalusarja, vihreän kaupungin työkalujen sarja sekä kaupunkitilan hahmon työkalujen sarja. Toimiva kaupunkitila on **moninainen, monipuolinen ja joustavasti muuntuva**, mutta kuitenkin **selkeästi jäsennetty ja helposti hahmottuva**.



Työkalupakki - Työkalut

Arkkitehtoniset kaupunkityökalut – Monipuolinen työkalujen sarja

Kaupungin rakentamisen työkalupakki tarjoaa monipuolisen työkalujen sarjan sosiaalisesti kestävän kaupungin luomisen tueksi. Työkaluja voi yhdistellä keskenään monella tavalla ja niiden avulla on mahdollista luoda monen tasoisia muutoksia kaupunkitilaan helposti ja nopeasti toteuttavista kevyemmistä toimenpiteistä aina isoihin rakenteellisiin muutoksiin saakka. Tavoitteena on rakentaa kaupunkia, joka kykenee **joustavasti ja mukautuvasti** huomioimaan kaupungin ja sen asukkaiden **muuttuvat tarpeet ja hyvinvoinnin** väestön määrän kasvaessa.



KOHDETUTKIELMAT

Kohdetutkielmat

Seuraavat kolme kohdetutkielmaa tarjoavat esimerkkejä siitä miten työkalupakin sisältämiä työkaluja voidaan soveltaa kestävän, aktiivisen ja kaikille avoimen kaupungin kehittämisessä. Kohdetutkielmien alueet on valittu siten, että ne havainnollistavat samalla myös **olemassa olevan kaupunkirakenteen tarjoamia mahdollisuuksia** tiiviistämiseen, kaupunkitilan aktivoimiseen ja historiallisen kerrostuneisuuden korostamiseen osana elävää ja monipuolista kaupunkia.

Kaupungin kasvaessa ja keskustan alueen asukasmäärän kohotessa myös tarve **monipuolisiin asumisen vaihtoehtoihin ja palveluiden saatavuuteen** kasvaa. Kasvu synnyttää myös uudenlaisen tarpeen **monimuotoiselle kaupunkitilalle** kaupungin sosiaalisen kestävyyden alustana ja lähtökohtana. Kasvavassa kaupungissa kadut eivät voi palvella vain liikenteen ja kuljetuksen tarpeita, vaan niiden tulee kyetä tarjoamaan myös kohtaamisen paikkoja ja moninaisia palveluita kaupungin asukkaille.

Kolme kohdetutkielmaa



Kohdetutkielma 1 – Kaupunkitilan ja toimintojen monimuotoisuus



Kohdetutkielma 1 - Kaupunkitilan ja toimintojen monimuotoisuus

Sijainti
Työväenkadun, Puskantien, Keskuskadun ja Matti Visannin kujan rajaama kortteli

Haaste
Miten vastata väestön kasvun tuomiin paineisiin olemassa olevan keskustan rakenteen puitteissa tavalla joka säilyttää ihmisen mittakaavan ja tekee keskustasta entistä saavutettavamman, kaikille avoimen ja aktiivisen

Keskeinen sovellettava strategia
Ehjä korttelirakenne

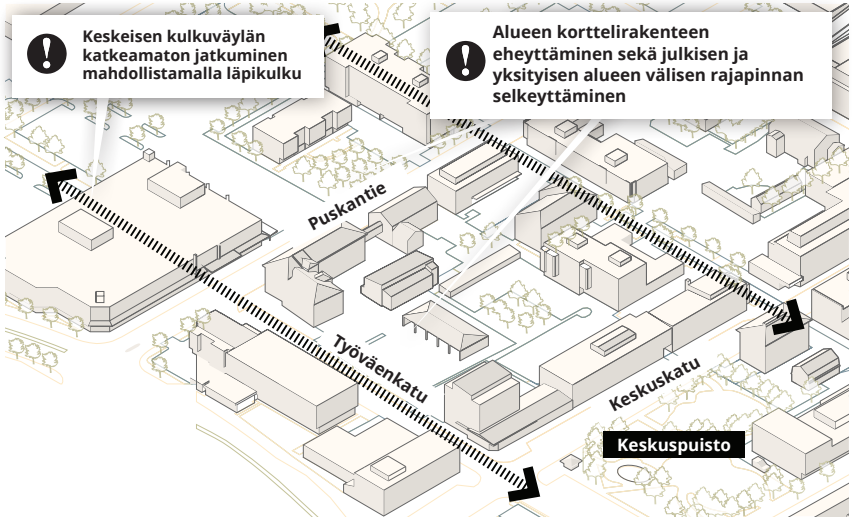
Arvot

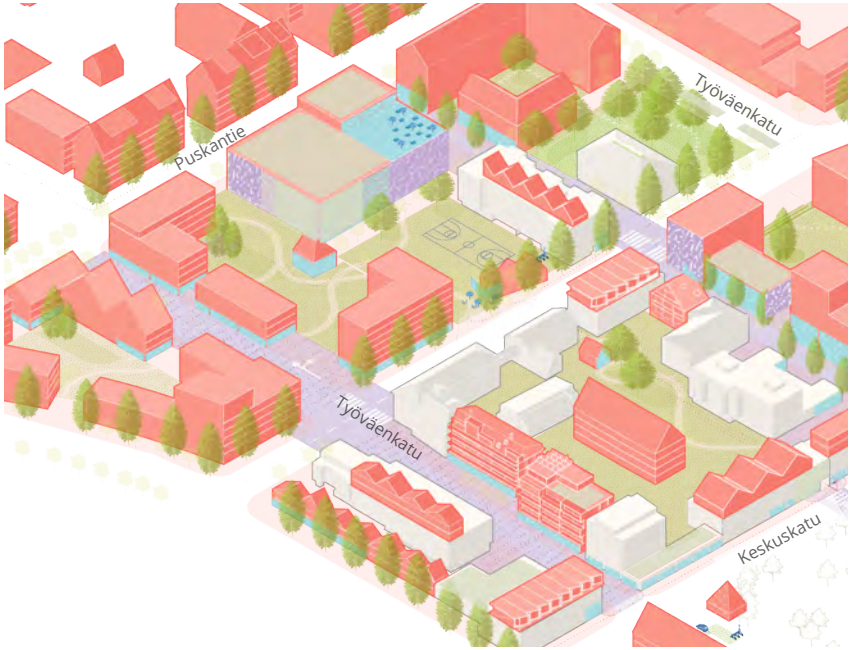
- Ihmisen mittakaava (kattokerrokset ja ullakkoasunnot, kaupunkimökit)
- Aktiivinen ja saavutettava (julkisivujen aktivoiminen, pyörätiet, keskitetty pysäköinti)
- Vihreä kaupunki ja ajallinen kerrostuneisuus (korostetaan vihreyttä alueella olemassa olevan puiston lisäksi)
- Kaikille avoin (pihat, pysäköinnin järjestäminen siten että ympäristö on turvallinen lapsille ja vanhuksille)

Kohdetutkielma 1 Työväenkadulla on esimerkki siitä, miten korttelin täydentämisen ja korttelirakenteen eheyttämisen keinoin voidaan luoda monimuotoista, moniarvoista ja monipuolista kaupunkia. Aikaisemmin pääasiallisesti liiketoimintaa palvelleesta korttelista muodostuu paikka, jossa asuminen ja palvelut tukevat toisiaan.

Kun keskustaan tulee väestön kasvun myötä lisää asukkaita, korostuvat asumisen ja elämisen moninaiset tarpeet kaupunkitilassa. Kadut eivät ole enää pelkkiä teitä ja liikenteen väyliä vaan ennen kaikkea osa kaupunkilaisten yhteistä kaupunkitilaa, joissa on tilaa myös ihmisille ja kohtaamisille.

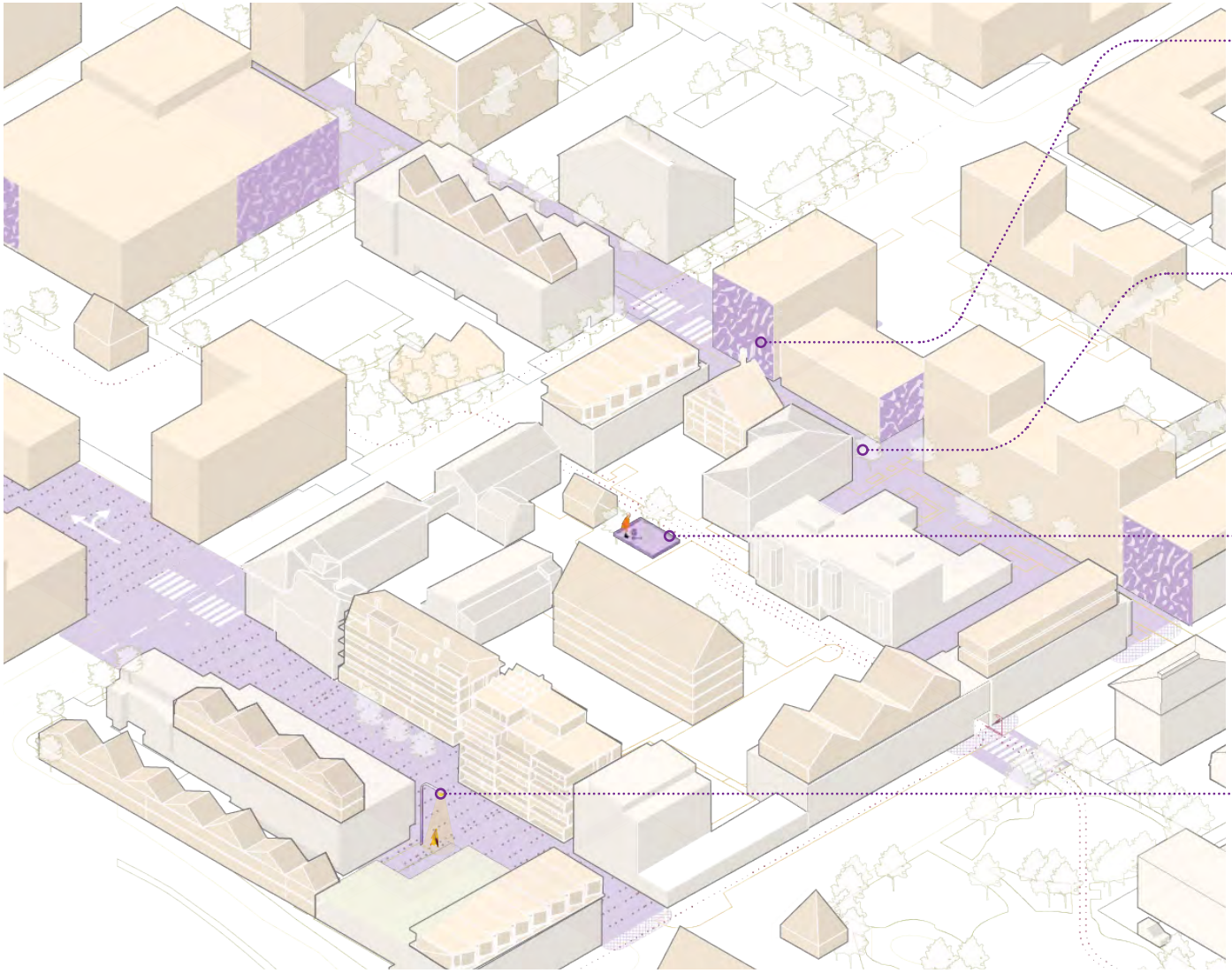
Korttelia täydennetään uudisrakentamisella siten, että luodaan samalla moninaisuutta asumisen typologioihin, maatason käyttöön ja sisäpihojen aktivointiin. Oleellista on ymmärtää kerroksellisuus ja se että kaiken ei tarvitse olla uudisrakentamista, vaan kaupungin kasvua ja kehitystä voidaan tukea täydentämällä jo olemassa olevaa. Uudistettavat korttelit, joissa toiminto muuttuu aikaisempaa monimuotoisemmaksi, rakennetaan mittakaavallisesti kestävästi niin, että rakentamisen peruskorkeus on alle 6 kerrosta.





Kohdetutkielma 1 - Kaupunkitilan ja toimintojen monimuotoisuus

Kaupunkitilan erilaiset pinnat



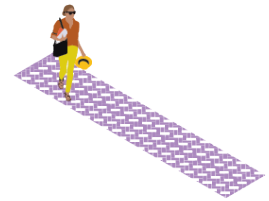
Taide julkisessa tilassa

Taiteelle omistetut julkisivut ja tilat osana kaupunkikuvaa



Erilaisille toiminnoille varattujen teiden ja alueiden merkitseminen kadun pinnassa

Erilaisille toiminnoille osoitettujen alueiden merkitseminen katutilassa pintamateriaalien käsittelyn avulla



Leikkipaikat

Turvalliset leikkipaikat lapsille aukioilla ja jalankulkuväylien varrella



Valaistus

Hyvä ja asianmukainen valaistus lisää turvallisuutta ja viihtyisyyttä kaupunkitilassa



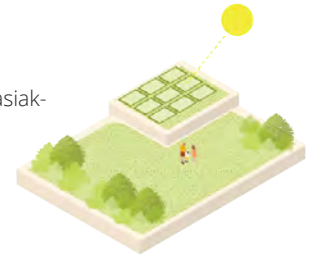
Kohdetutkielma 1 - Kaupunkitilan ja toimintojen monimuotoisuus

Vihreä kaupunki



Kattopuutarhat

Kattopuutarhat asukkaiden ja asiakkaiden käyttöön



Koirapuistot

Koirille suunnitellut puistot, joissa koirat voivat olla vapaina



Kaupunkiviljely

Mahdollisuus pienimuotoiseen viljelyyn ja puutarhanhoitoon kaupungissa



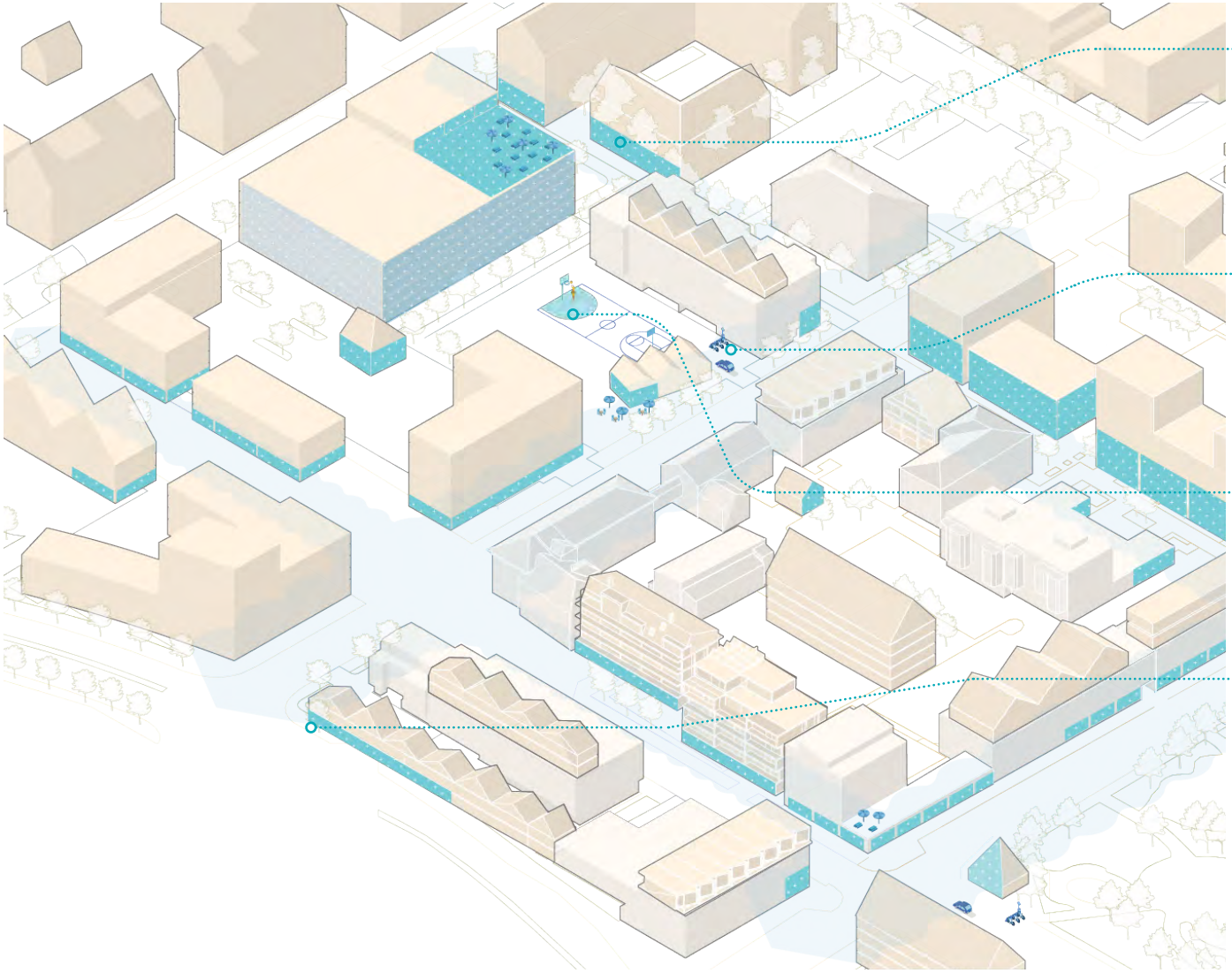
Pihat

Pihat asukkaiden yhteisinä tiloina ja kohtaamisen paikkoina



Kohdetutkielma 1 - Kaupunkitilan ja toimintojen monimuotoisuus

Palvelujen kaupunki



Yhteisölliset tilat

Tarjoavat yleisölle avoimia maksuttomia ja maksullisia palveluita



Yhteiskäyttö

Yhteiskäyttöä tukevat palvelut toimivat jakamisen periaatteella



Vapaa-ajan palvelut

Palvelut jotka on suunnattu vapaa-ajan toiminnan aktivoimiseen parantavat viihtyisyyttä



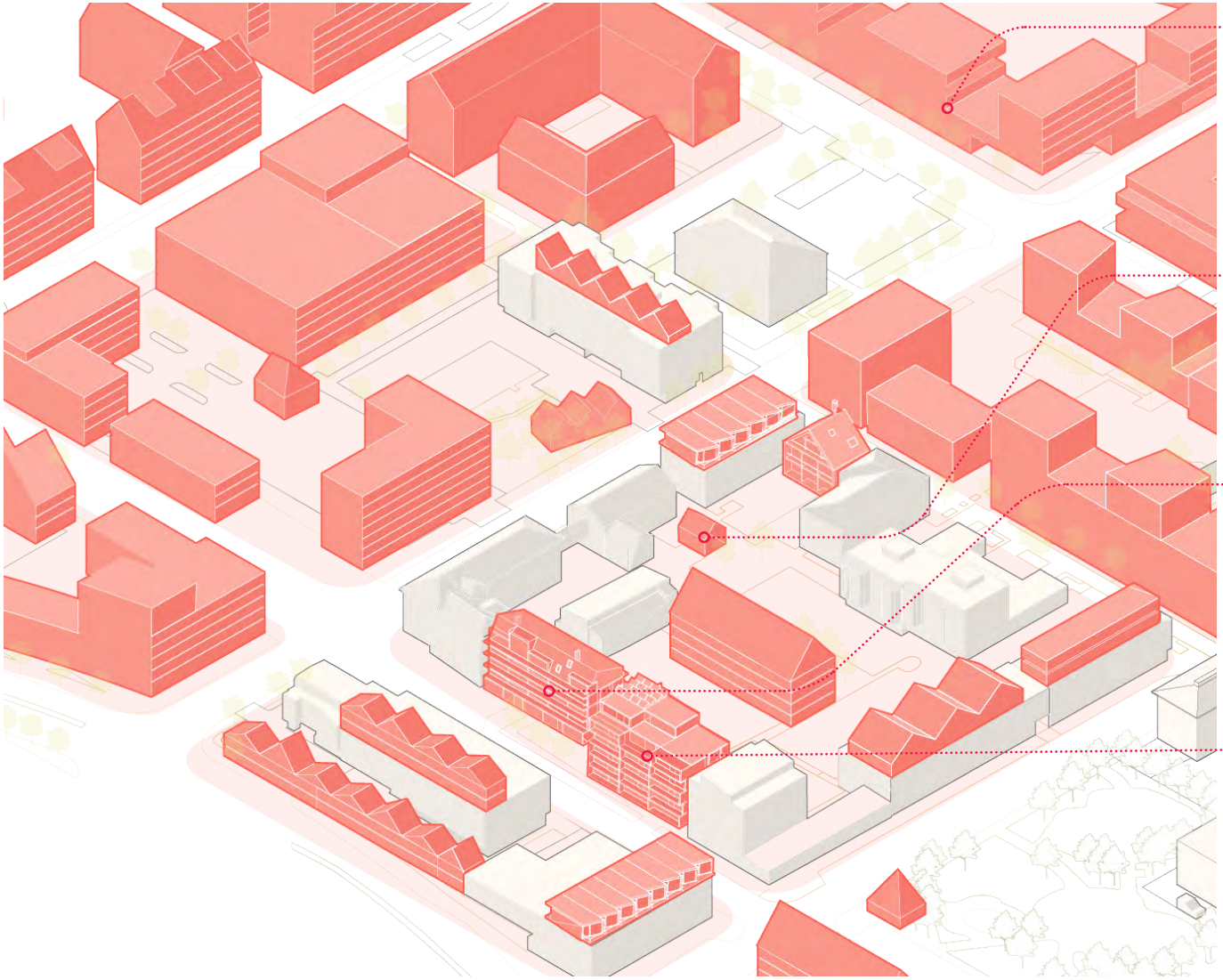
Joukkoliikenne

Monipuoliset joukkoliikenteen palvelut, hyvin suunnittelut reitit ja pysäkkien sijoitus sekä riittävän tiheä liikennöinnin aikataulu keskustan ja ympäröivien alueiden välillä



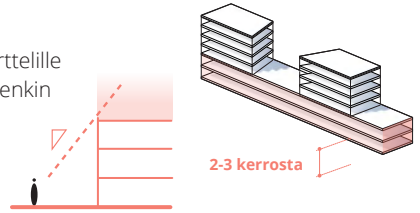
Kohdetutkielma 1 - Kaupunkitilan ja toimintojen monimuotoisuus

Kaupunkitilan hahmo



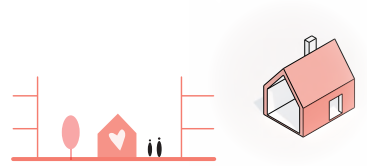
Yhtenäinen korttelin jalusta

Matala perustaso luo yhtenäisen jalustan korttelille ja auttaa pitämään isojenkin rakennusten julkisivun mittakaavan ihmisen mittaisena



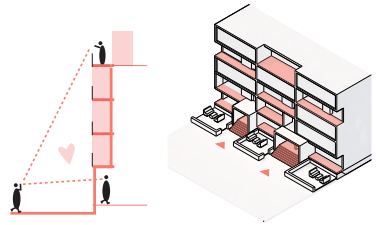
Yhteistilat

Asukkaiden käyttöön tarkoitetut yhteistilat maantasokerroksessa tukevat yhteisöllisyyttä kaupungissa



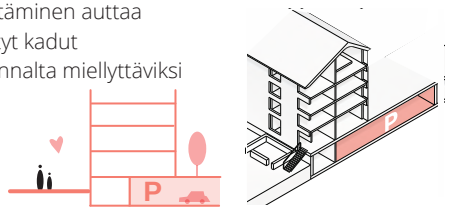
Aktiiviset julkisivut / läpinäkyvyys katutilan ja sisätilojen välillä

Aktiiviset julkisivut luovat yhteyden sisätilojen yksityisyyden ja yhteisten ulkotilojen välille



Keskitetyt pysäköintiratkaisut

Pysäköinnin keskittäminen auttaa rauhoittamaan tietyt kadut jalankulkijoiden kannalta miellyttäviksi ja turvallisiksi



Kohdetutkielma 2 Kaupungin identiteetin ajallinen kerroksellisuus



Kohdetutkielma 2 Kaupungin identiteetin ajallinen kerroksellisuus

Sijainti
Alue Suojeluskuntatalon ja Lotta Svärdin museon ympärillä

Haaste
Miten hyödyntää olemassa olevaa uinuvaa potentiaalia kaupungin identiteetin esiintuomiseksi ja vahvistamiseksi sekä samalla elävöittää ja aktivoida kaupunkitilaa ja parantaa yhteyksiä keskustaa ympäröiviin viheralueisiin
Keskeinen sovellettava strategia
Maantasokerroksen ja katutilan aktivoiminen

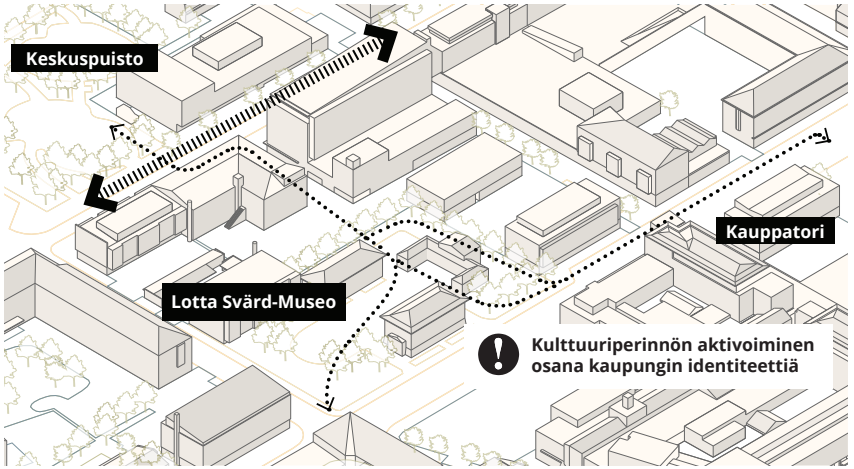
Keskeinen sovellettava strategia
Maantasokerroksen ja katutilan aktivoiminen

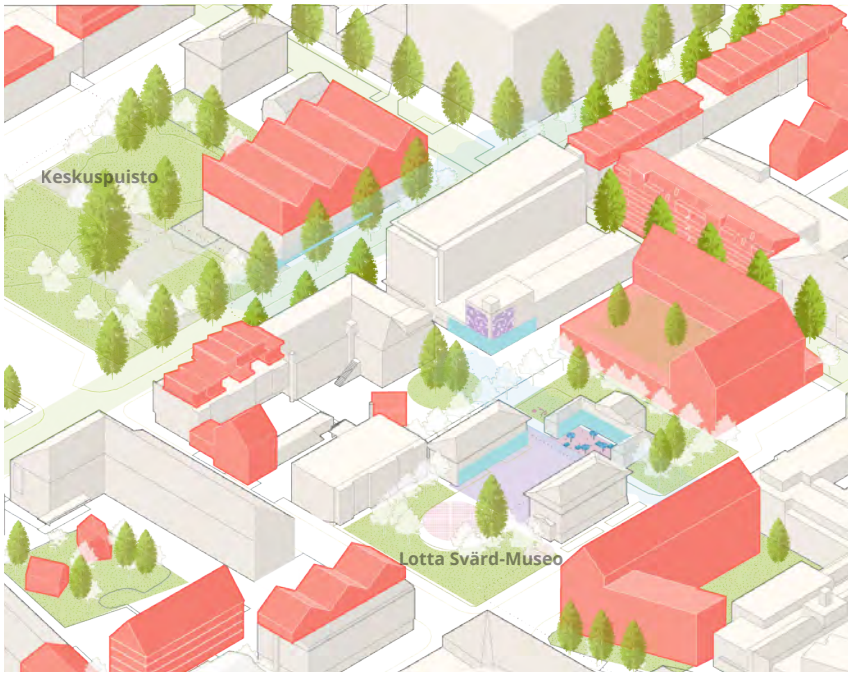
Arvot

- Aktivointi (vähälle käytölle jääneen julkisen tilan elävöittäminen, uusien läpikulkuyhteyksien avaaminen)
- Ajallinen kerroksellisuus, identiteetti (kulttuuriperinnön merkityksen korostaminen vahvistamalla sen roolia osana kaupunkirakennetta)
- Kaikille avoin ja saavutettava (luodaan kaikille avoin kohtaamisten paikka, johon kaikki ovat tervetulleita vauvasta vaariin ja paikallisista vierailijoihin)

Kohdetutkielma 2 Alvar Aallon varhaistuotantoon kuuluvan, vuosina 1923-24 rakennetun Suojeluskuntatalon ja Lotta Svärdin museon ympärillä on esimerkki siitä, miten voidaan hyödyntää kaupungin historiallisten kerrosten läsnäolon muodostama uinuva potentiaali ja tuoda se eläväksi osaksi kaupunkia. Historiallisesti merkittävien rakennusten ottaminen keskeiseksi osaksi tilan käyttöä nostaa ne uuteen kukkaan ja avaa niiden potentiaalin osana kaupungin rikasta identiteettiä. Samalla luodaan uudenlainen mahdollisuus kaupunkitilan aktiiviseen kokemiseen. Tässä yhteydessä voidaan myös harkitusti täydennysrakentaa korttelit valmiiksi ja uudistaa niitä maltillisesti.

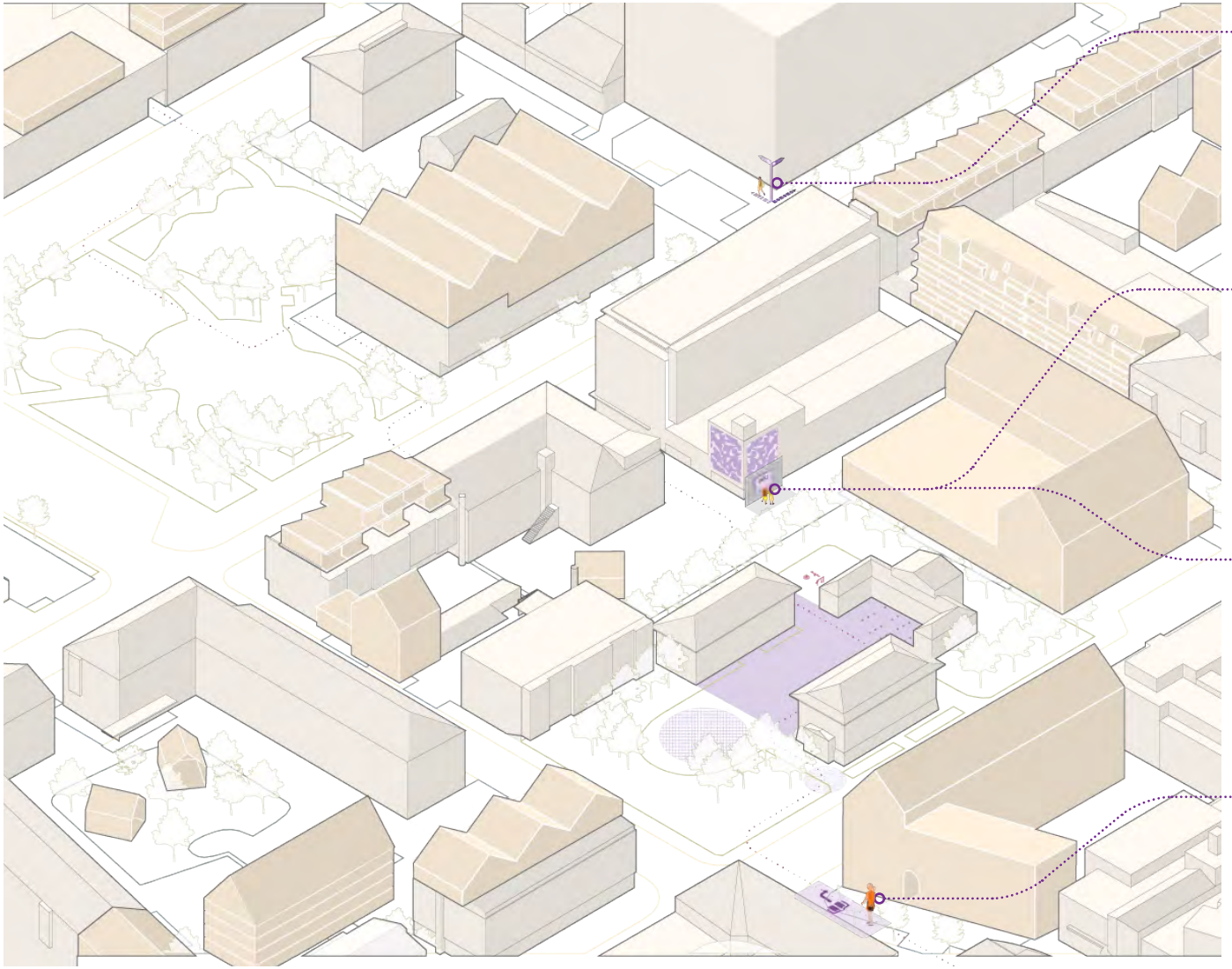
Avaamalla läpikulkumahdollisuus aikaisemmin suljetun korttelin läpi aktivoidaan vähälle huomiolle jäänyt viheralue ihmisten käyttöön, jolloin siitä tule tärkeä osa kaupunkilaisten elämää. Uusi yhteys keskuspuistoon liittää kaupungin keskustan sitä ympäröivään viheralueeseen ja tuo viherverkon voimakkaammin osaksi kaupunkia.





Kohdetutkielma 2 Kaupungin identiteetin ajallinen kerroksellisuus

Kaupunkitilan erilaiset pinnat



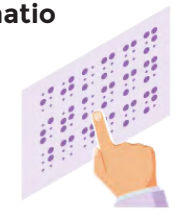
Viitoitus ja opasteet

Informatiivinen viitoitus auttaa hahmottamaan etäisyyksiä kertomalla kävelymatkan pituuden sekä ajassa että metreissä



Kosketeltava informaatio

Näkövammaisille tarkoitetut opasteet



Info-taulut

Pysyvät info-taulut tarjoavat vaihtuvaa ja ajankohtaista tietoa kaupungin tapahtumista ja tiedotteista



Merkityt polut ja väylät

Erilaisille kulkuvälineille tarkoitettujen polkujen ja väylien selkeä käyttötarkoituksen mukainen merkitseminen, hyvät opasteet ja erilaisten temaattisten polkujen luominen



Kohdetutkielma 2 Kaupungin identiteetin ajallinen kerroksellisuus

Vihreä kaupunki



Leikkipuistot

Turvalliset leikkipuistot lapsille, jotka innostavat monipuoliseen leikkiin kiipeilystä keinumiseen



Taskupuistot

Pienet viherpuutarhat osana kaikille avointa julkista kaupunkitilaa



Vihreät seinät

Esteettisesti miellyttävät ja toiminnalliset viherseinät, jotka esimerkiksi suojaavat liialta auringonpaisteelta



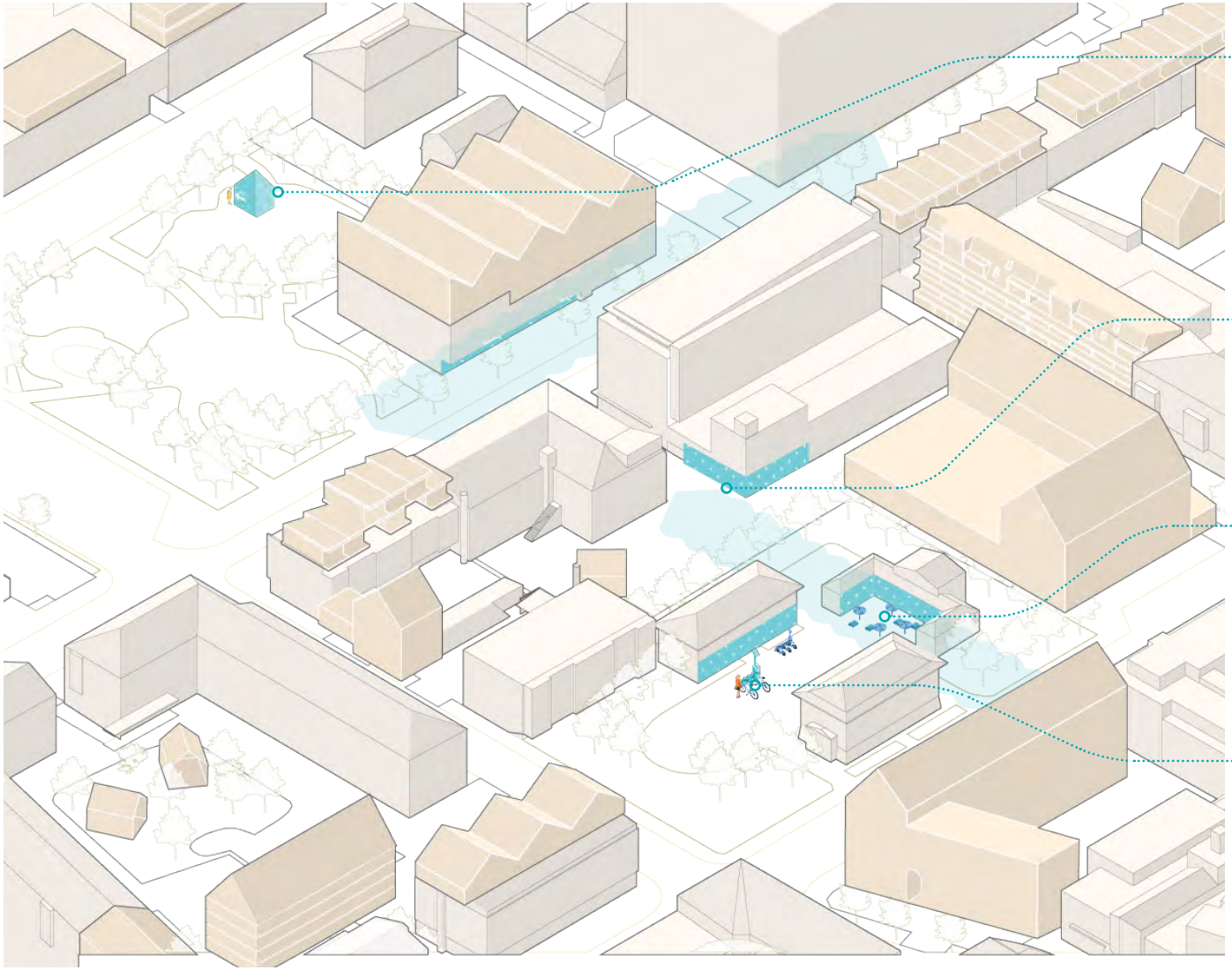
Kaupunkiviljely

Mahdollisuus pienimuotoiseen viljelyyn ja puutarhanhoitoon kaupungissa



Kohdetutkielma 2 Kaupungin identiteetin ajallinen kerroksellisuus

Palvelujen kaupunki



Yleiset käymälät

Ihmisten tarpeiden huomioiminen kaupungin julkisen tilan palveluissa



Kaupungin palvelut

Kaupungin moninaiset palvelut sosiaalisista palveluista terveyden huoltoon, lastenhoitoon ja vanhusten hoitoon sekä kouluihin



Kulttuuripalvelut

Monipuolinen kulttuuritarjonta



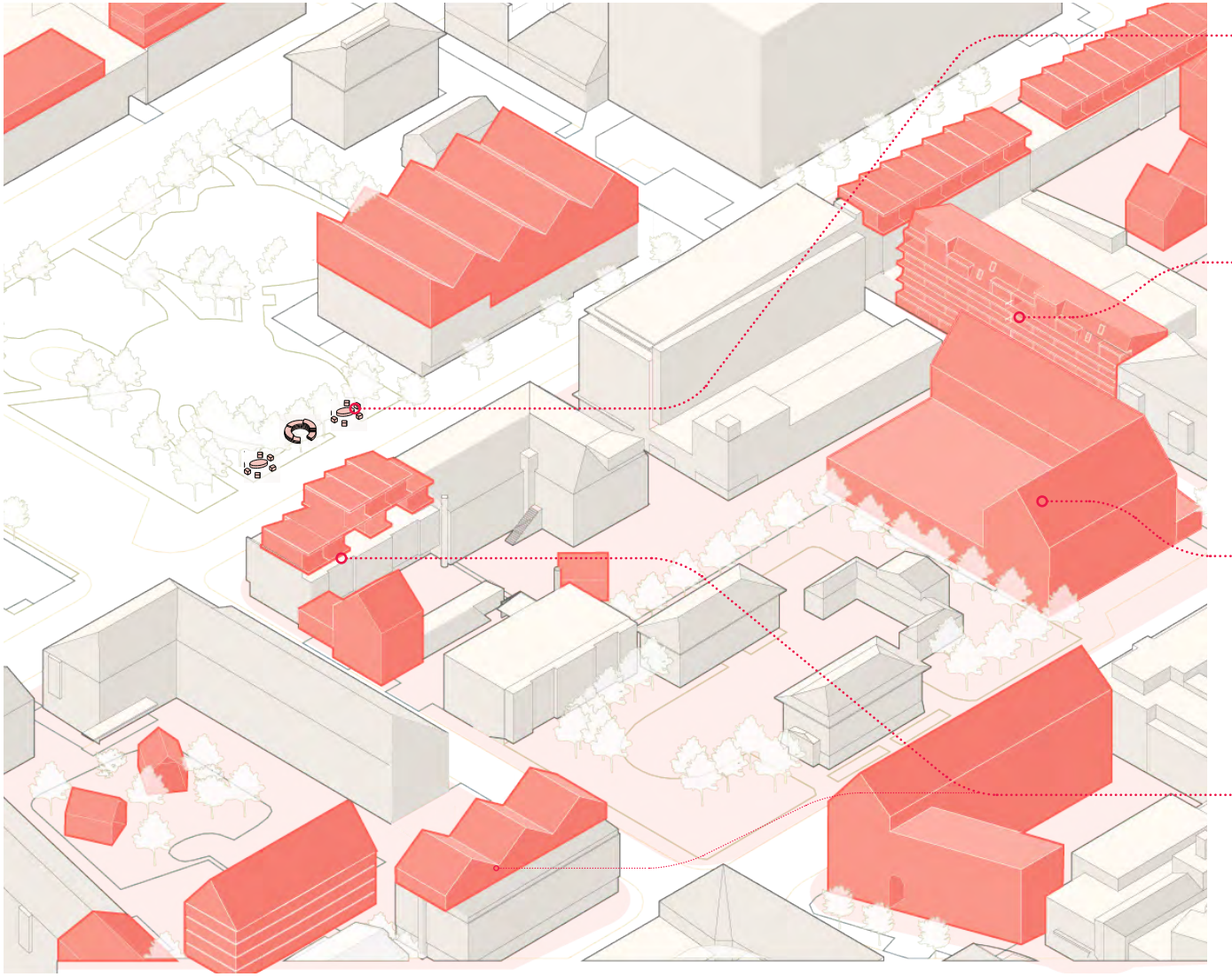
Yhteiskäyttö

Yhteiskäyttöä tukevat palvelut toimivat jakamisen periaatteella



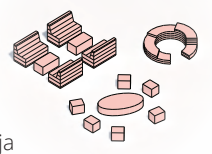
Kohdetutkielma 2 Kaupungin identiteetin ajallinen kerroksellisuus

Kaupunkitilan hahmo



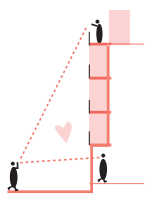
Kaupungin julkisen tilan kalusteet

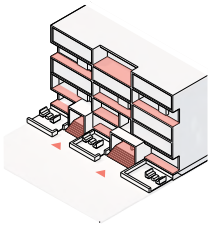
Julkisen tilan kalusteet, kuten penkit ja leikkitelineet tai kuntoilupisteet auttavat aktivoimaan kaupunkitilaa mahdollistaen sen monipuolisen ja joustavan käytön



Aktiiviset julkisivut / läpinäkyvyys katutilan ja sisätilojen välillä

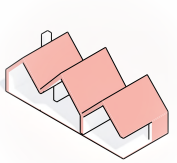
Aktiiviset julkisivut luovat yhteyden sisätilojen yksityisyyden ja yhteisten ulkotilojen välille





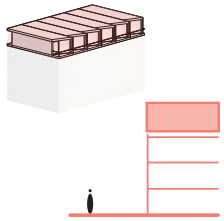
Katot ja katokset

Ympäristön mittakaavan ja luonteen huomioon ottava kattomaailman arkkitehtuuri antaa rakennuksille yksilöllisen muodon ja tunnistettavan hahmon



Kattokerrokset ja ullakkohuoneistot

Uudet kattokerrokset ja ullakkohuoneistot mahdollistavat tiivistämisen ja täydennysrakentamisen samalla kun ne auttavat säilyttämään kaupungin rikkaan ajallisen kerroksellisuuden



Kohdetutkielma 3 Katutila osana kaupunkitilaa



Kohdetutkielma 3 Katutila osana kaupunkitilaa

Sijainti
Koulukatu Aalto-keskukselta Keskustorille

Haaste
Miten vahvistaa yhteyksiä keskeisten paikkojen välillä kaupungissa ja samalla elävöittää katutilaa osana kaikille yhteistä ja saavutettavaa kaupunkitilaa

Keskeinen sovellettava strategia
Vihreä kaupunki

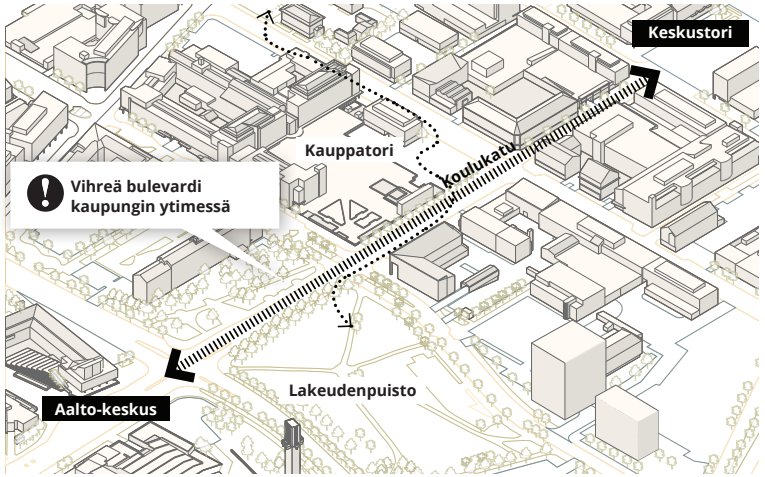
Arvot

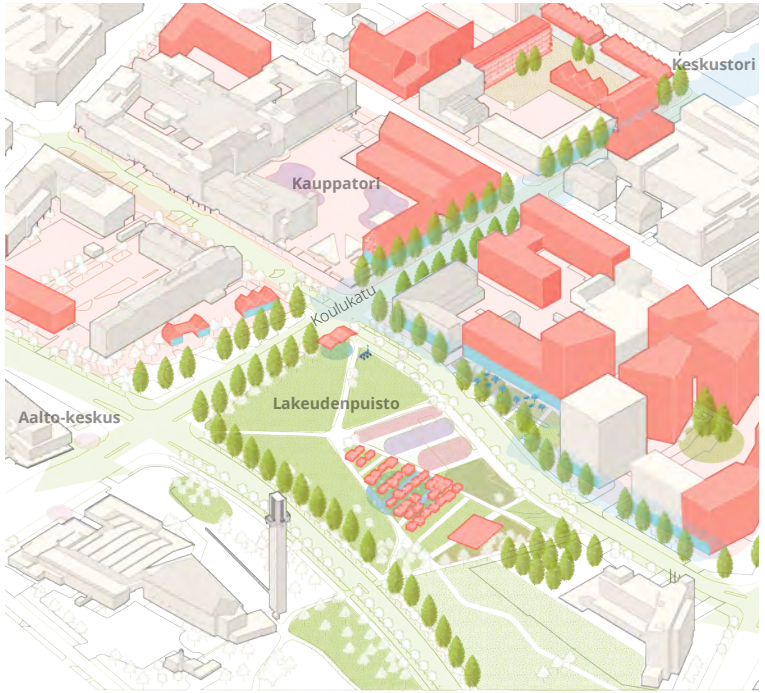
- Aktivointi (luomalla joustavia tapahtumien, kohtaamisen ja palveluiden paikkoja, kuten esimerkiksi paviljonkeja jotka tarjoavat kaupunkilaisille suojaisan kokoontumisen paikan muutoin avoimessa kaupunkitilassa)
- Vihreys (tekemällä Koulukadusta viherkattojen, vihreiden pihojen ja toimivien pyöräteiden vihreä bulevardi voidaan korostaa kadun roolia keskeisenä katuna joka luo jatkumon Keskustorin ja Aalto-keskuksen välille)

Kohdetutkielma 3 Koulukadulla on esimerkki siitä, miten katutila voi toimia osana kaupunkilaisten yhteistä kaupunkitilaa ja auttaa samalla aktivoimaan yhteyttä kaupungin keskeisten paikkojen välillä. Koulukadun osittainen rauhoittaminen liikenteeltä mahdollistaa kadun käyttämisen erilaisten tapahtumien alustana ja näyttää kaupunkitilan käytön potentiaalin moninaisen, aktiivisen ja moniarvoisen kaupunkitilan luomisessa. Hyvä kaupunkirakenne sekä aktiiviset maantasot ja viherverkosto toimivat tapahtumien alustana ja tuovat ne keskeiseksi osaksi kaikille avointa ja saavutettavaa kaupunkia.

Koulukadun kohdetutkielma havainnollistaa, miten katutila voidaan rakentaa niin että syntyy linkki hallinnollisen keskuksen ja torin välille ja samalla mahdollistetaan erilaisten tapahtumien järjestäminen eri vuodenaikoina Lakeudenpuistossa, torilla ja myös katutilassa muodostaen luontevan tapahtumien jatkumon joka yhdistää puiston ja torin toisiinsa osaksi laajempaa kokonaisuutta. Ajatus on samalla aktivoida katua osana kaupunkilaisten yhteistä kaupunkitilaa. Koulukatu voidaan haluttaessa katkaista liikenteeltä tapahtumien ajaksi ja ottaa tapahtumien käyttöön. Koulukadusta ei kuitenkaan ole tarkoitus luoda kävelykatua, vaan ajatus on se että katu voidaan väliaikaisesti sulkea liikenteeltä, mutta ei aina. Tämä tuo moninaisuutta ja monipuolisuutta kaupunkiin ja tukee sen toiminnallista moniarvoisuutta.

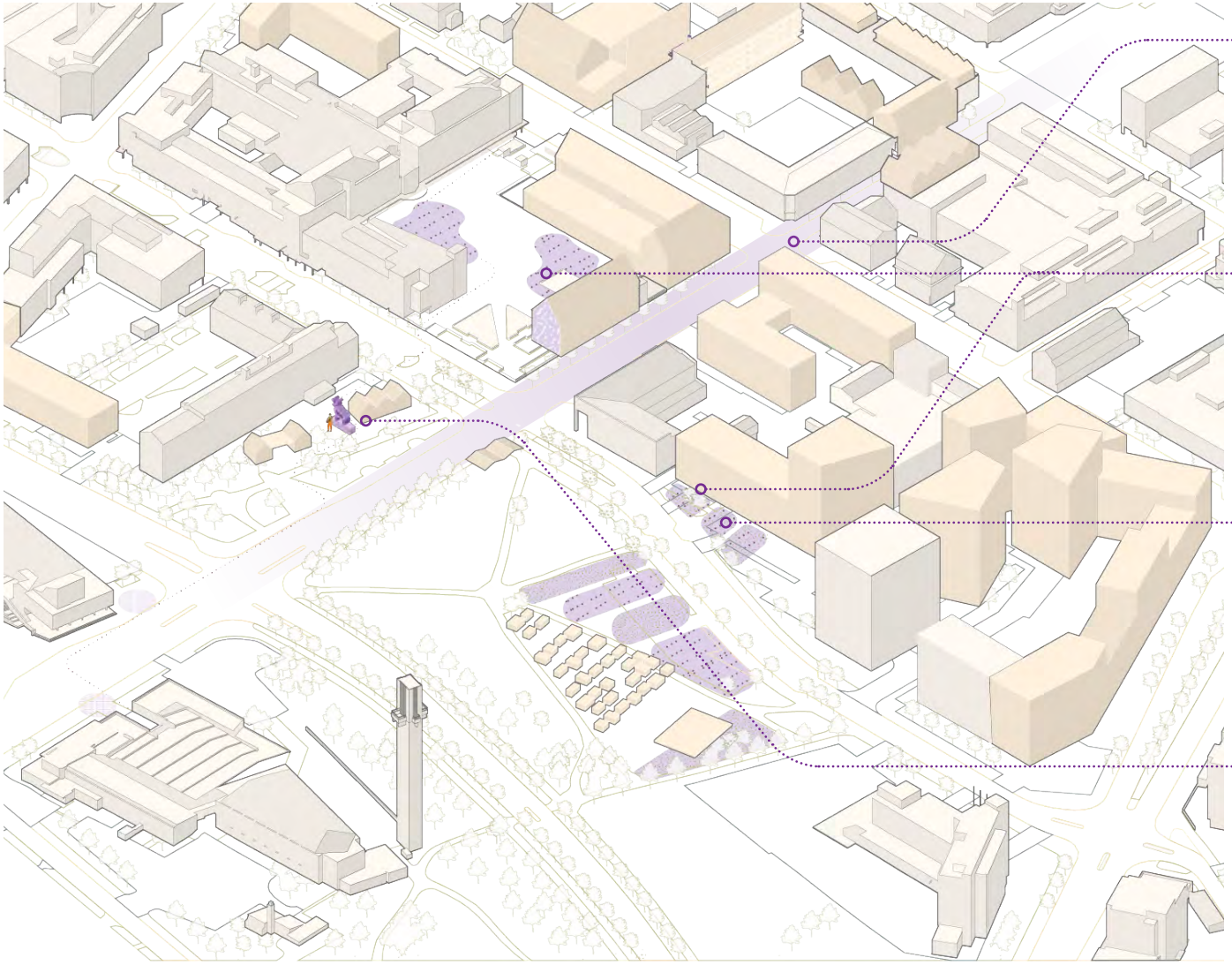
Luomalla hierarkiaa erilaisten väylien välille, voidaan painottaa tiettyjen katujen luonnetta osana kaupunkilaisten yhteistä kaupunkitilaa aktiivisina tapahtumien ja kaupunkitilan paikkoina samalla toiset kadut voivat luontevasti palvella enemmän liikenteen tarpeita. Koulukadun kohdetutkielma havainnollistaa miten toiminnallisen hierarkian luominen erilaisten katujen välille voi toimia keinona luoda aktiivista ja sosiaalisesti kestävää kaupunkia.





Kohdetutkielma 3 Katutila osana kaupunkitilaa

Kaupunkitilan erilaiset pinnat



Valaistus

Hyvä ja asianmukainen valaistus lisää turvallisuutta ja viihtyisyyttä kaupunkitilassa



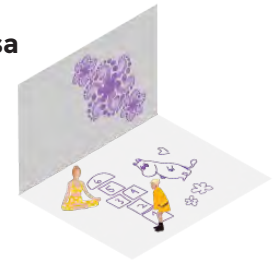
Pelit

Erilaisille peleille ja aktiviteeteille varatut alueet



Taide julkisessa tilassa

Taiteelle omistetut julkisivut ja tilat osana kaupunkikuvaa



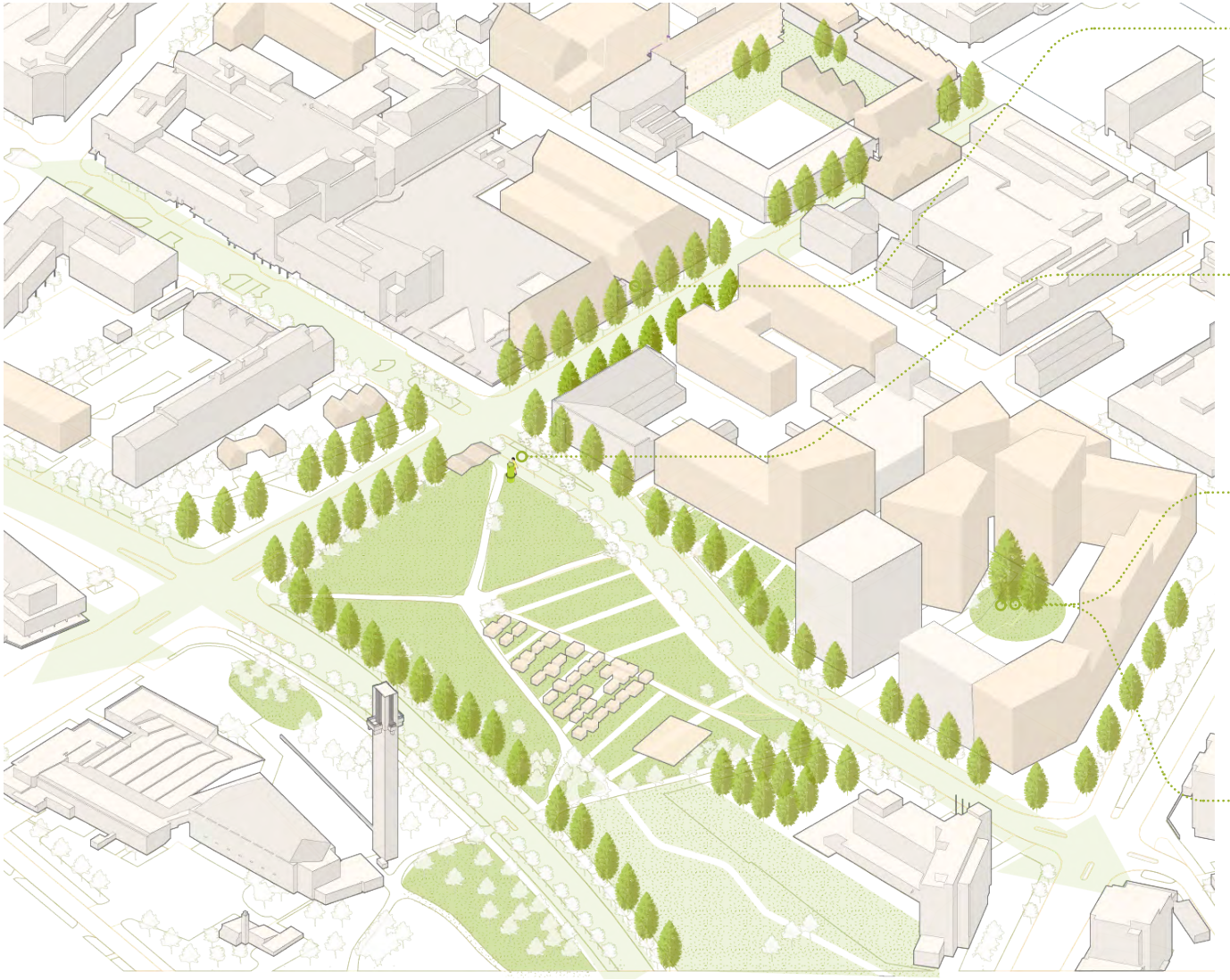
Installaatiot

Julkiset installaatiot antavat korttelille tai kaupunginosalle tunnistettavuutta ja helpottavat kaupungin hahmottamista erilaisista paikoista muodostuvana monipuolisena kokonaisuutena



Kohdetutkielma 3 Katutila osana kaupunkitilaa

Vihreä kaupunki



Kasvillisuus

Kasvillisuuden avulla voidaan parantaa kaupungin psykologista ja fysiologista viihtyisyyttä, luoda rakenteellisesti toimivia ratkaisuja, rajata katutilaa sekä synnyttää hyvää mikroilmastoa



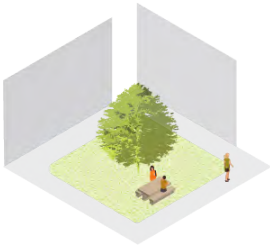
Vesi

Vesi-elementin tuominen osaksi kaupunkitilaa, esimerkiksi juomapisteen tai suihkulähteen muodossa



Pihat

Pihat asukkaiden yhteisinä tiloina ja kohtaamisen paikkoina



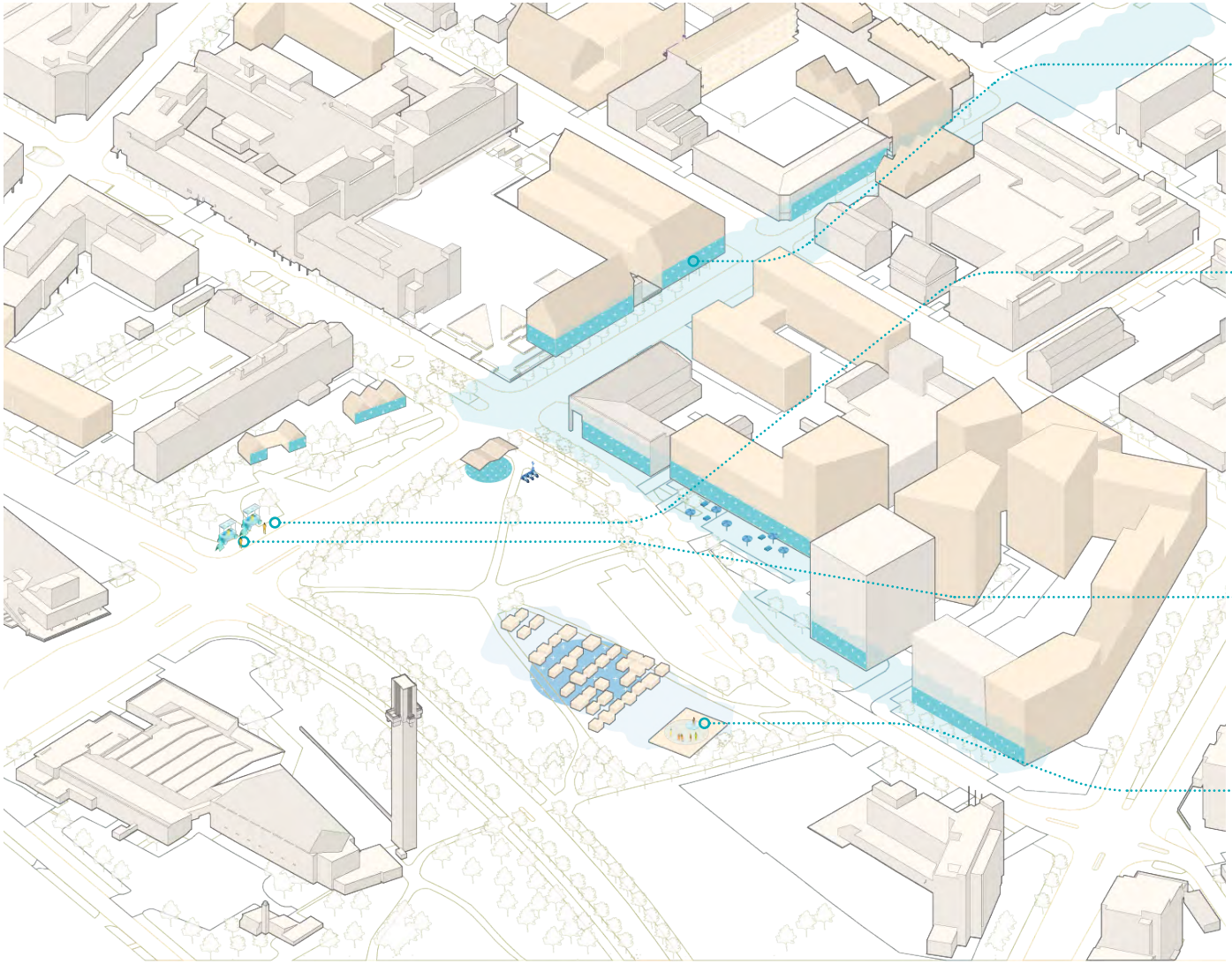
Läpäisevät materiaalit

Maanpinnan materiaalit jotka edesauttavat hulevesien luonnollista imeytymistä



Kohdetutkielma 3 Katutila osana kaupunkitilaa

Palvelujen kaupunki



Kaupalliset palvelut

Kaupat, kahvilat ja ravintolat tukevat kaupungin taloudellista rakennetta ja tarjoavat kaupunkilaisille tärkeitä palveluita edistäen kaupungin toimivuutta ja viihtyisyyttä



Pop-up palvelut

Toistuvat tai kertaluontoiset pop-up -tapahtumat ja palvelut, kuten esimerkiksi kuten esimerkiksi katuruokakärryt, tuottajien suorakauppa (reko) tai joulu-myyjäiset katujen varsilla ja aukioilla



Matkailupalvelut

Matkailijoille ja vierailijoille suunnatut palvelut ja info-pisteet



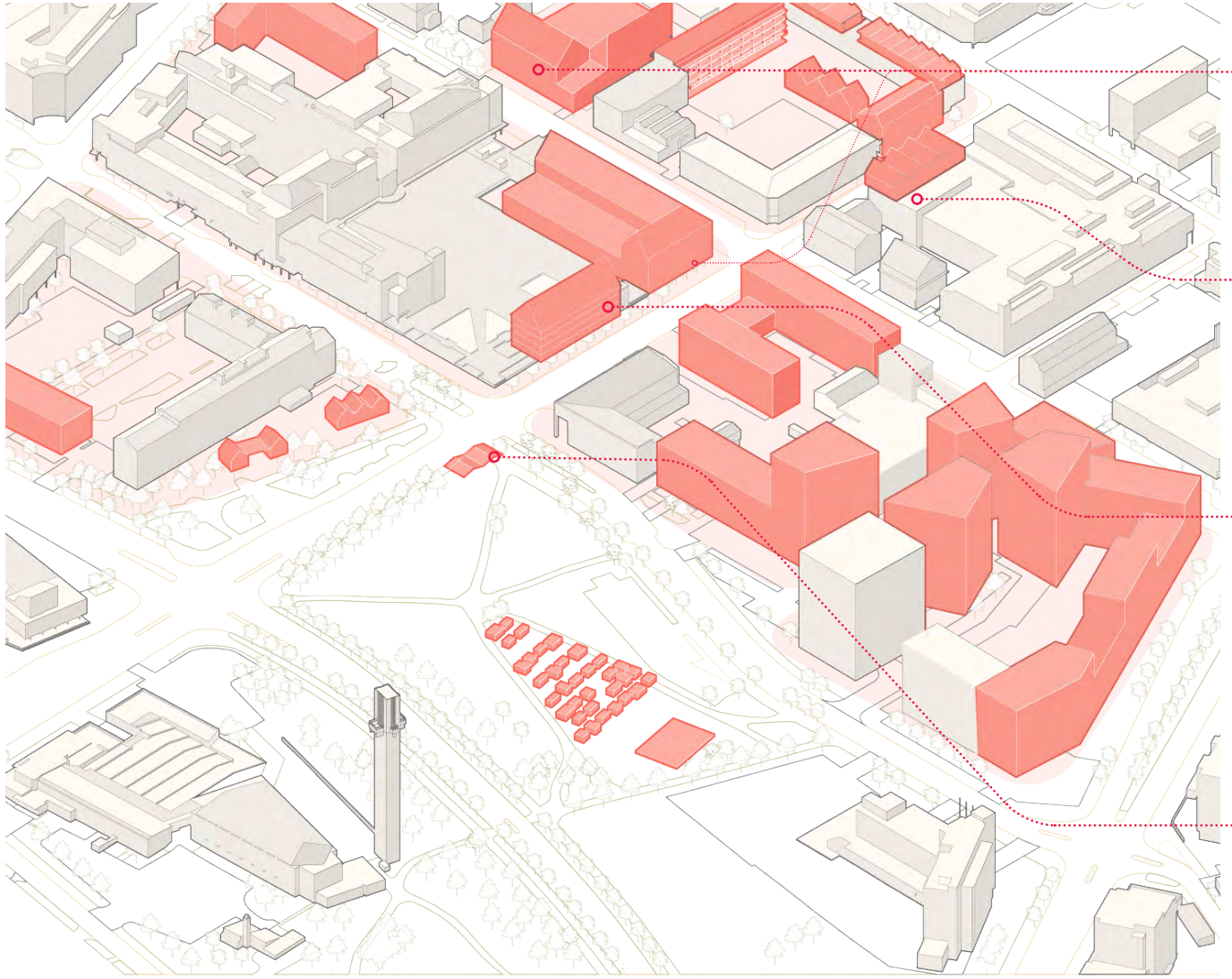
Kulttuuripalvelut

Monipuolinen kulttuuritarjonta



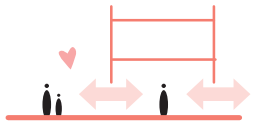
Kohdetutkielma 3 Katutila osana kaupunkitilaa

Kaupunkitilan hahmo



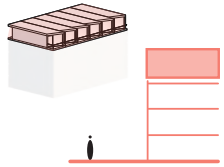
Avoin maantasokerros

Sijoittamalla yhteisiä toimintoja ja/
tai palveluita katutasoon luodaan
läpinäkyvyyttä joka aktivoi katutilaa ja
mahdollistaa sosiaalisia kohtaamisia



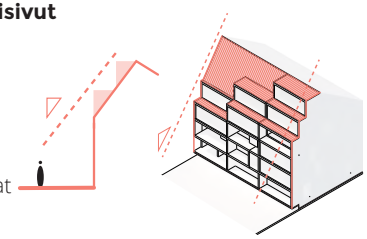
Kattokerrokset ja ullakkohuoneistot

Uudet kattokerrokset ja ullakkohuoneistot
mahdollistavat tiivistämisen ja
täydennysrakentamisen samalla kun ne
säilyttävät kaupungin rikkaan ajallisen
kerroksellisuuden



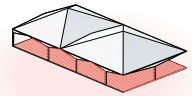
Porrasteiset rakennukset / sisäänvedetyt julkisivut

Rakennusmassojen
porrasteisuus ja paikoin
sisäänvedetyt julkisivut
mahdollistavat valon pääsyn
rakennusten väliin ja auttavat
luomaan tasapainoista
mittakaavaa



Paviljongit ja kevyet rakenteet

Paviljongit ja kevyet
rakenteet toimivat joustavasti
muunneltavissa olevina
tapahtumien ja kohtaamisen
paikkoina



LIITE

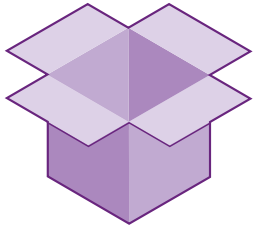
Työkalut

Arkkitehtoniset kaupunkityökalut – Monipuolinen työkalujen sarja

Kaupungin rakentamisen työkalupakki tarjoaa monipuolisen työkalujen sarjan sosiaalisesti kestävän kaupungin luomisen tueksi. Työkaluja voi yhdistellä keskenään monella tavalla ja niiden avulla on mahdollista luoda monen tasoisia muutoksia kaupunkitilaan helposti ja nopeasti toteuttavista kevyemmistä toimenpiteistä aina isoihin rakenteellisiin muutoksiin saakka. Tavoitteena on rakentaa kaupunkia, joka kykenee **joustavasti ja mukautuvasti** huomioimaan kaupungin ja sen asukkaiden **muuttuvat tarpeet ja hyvinvoinnin** väestön määrän kasvaessa.

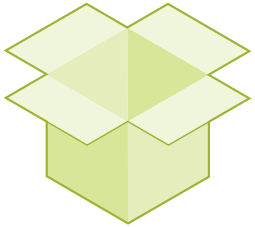
LIITE

Työkalut



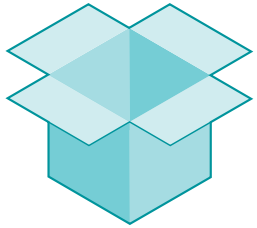
Kaupunkitilan erilaiset pinnat

Kaupunkitilan erilaisten pintojen käyttöön perustuvan työkalujen sarjan avulla voidaan helpottaa kaupungissa suunnistamista, luoda viihtyisyyttä ja turvallisuutta kaupungissa liikkumiseen sekä aktivoida kaupunkitilaa luomalla ja merkitsemällä erilaisille toiminnoille tarkoitettuja alueita.



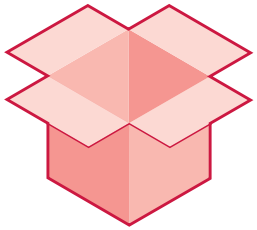
Vihreä kaupunki

Vihreän kaupungin työkalujen sarja tarjoaa monipuolisen kirjon erilaisia keinoja elävöittää kaupunkia ja keskustaa lisäämällä vihreyden läsnäoloa. Sen avulla voidaan myös tukea ja rohkaista ihmisiä liikkumaan terveellisesti esimerkiksi luomalla turvallisia pyöräteitä



Palvelujen kaupunki

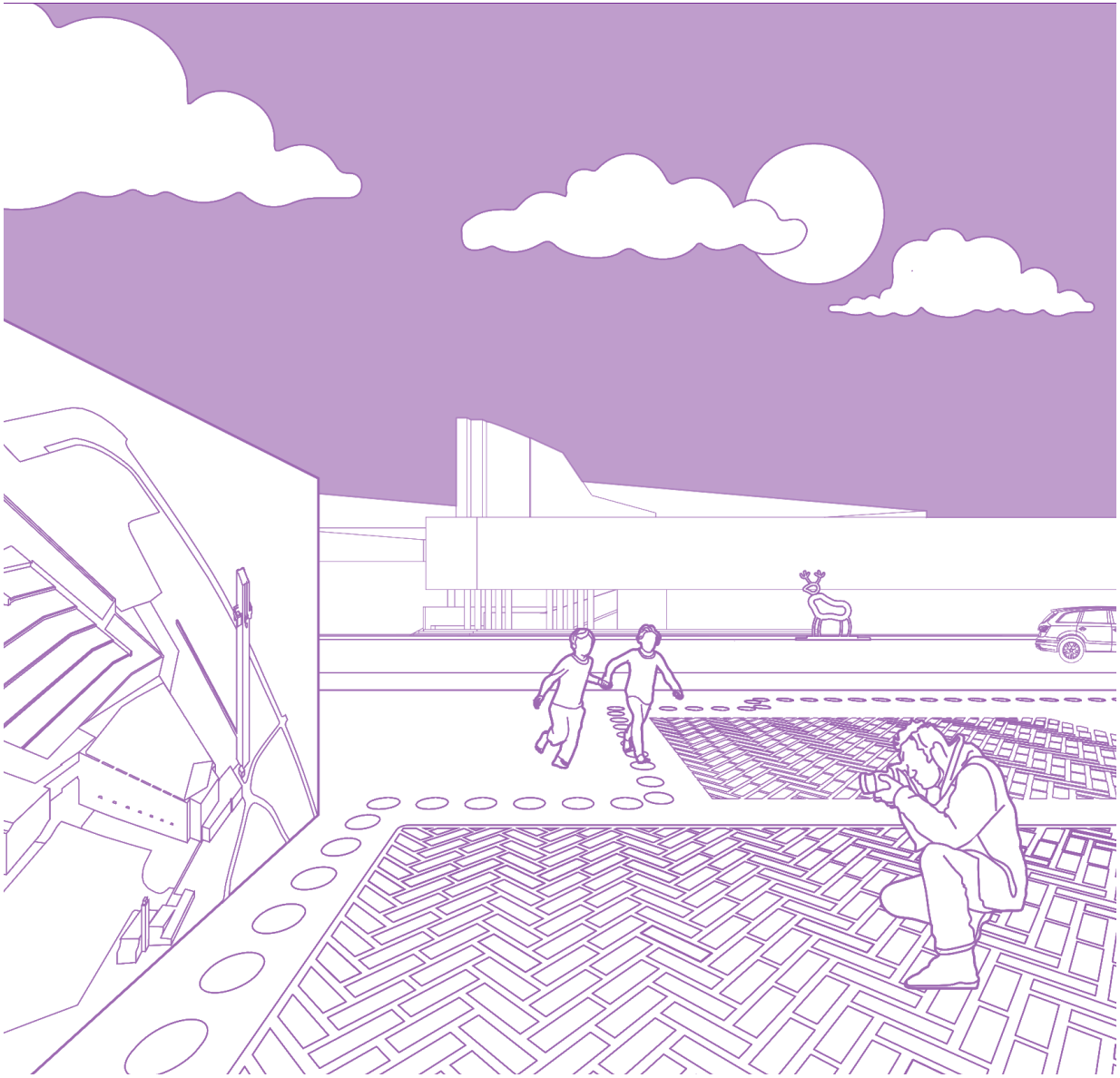
Palvelujen kaupungin työkalusarja tarjoaa keinoja sosiaalisesti kestävän ja yhteisöllisen kaupungin luomiseksi monipuolisen palveluiden kirjon avulla.



Kaupunkitilan hahmo

Kaupunkitilan hahmon työkalusarja tarjoaa laajan kirjon erilaisia rakentamisen keinoja hyödyntäviä työkaluja ihmisen mittaisen kaupungin luomiseksi aina täydennysrakentamisesta rakennusten julkisivujen ja kattomaailman suunnitteluun sekä katutilan kalusteiden hyödyntämisestä katutilan aktivoimiseksi erilaisten sisäänkäytiratkaisujen soveltamiseen paikan luoneesta riippuen.

Kaupunkitilan erilaiset pinnat



Kaupunkitilan erilaiset pinnat

Kaupunkitilan erilaisten pintojen käyttöön perustuvan työkalujen sarjan avulla voidaan helpottaa kaupungissa suunnistamista, luoda viihtyisyyttä ja turvallisuutta kaupungissa liikkumiseen sekä aktivoida kaupunkitilaa luomalla ja merkitsemällä erilaisille toiminnoille tarkoitettuja alueita.

LIITE

Kaupunkitilan erilaiset pinnat

Erilaisille toiminnoille varattujen teiden ja alueiden merkitseminen kadun pinnassa

Erilaisille toiminnoille osoitettujen alueiden merkitseminen katutilassa pintamateriaalien käsittelyn avulla



Info-taulut

Pysyvät info-taulut tarjoavat vaihtuvaa ja ajankohtaista tietoa kaupungin tapahtumista ja tiedotteista



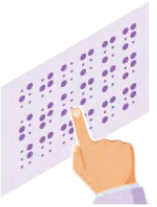
Viitoitus ja opasteet

Informatiivinen viitoitus auttaa hahmottamaan etäisyyksiä kertomalla kävelymatkan pituuden sekä ajassa että matkassa



Kosketeltava informaatio

Näkövammaisille tarkoitetut opasteet



Leikkipaikat

Turvalliset leikkipaikat lapsille aukioilla ja jalankulkuväylien varrella



Installaatiot

Julkiset installaatiot antavat korttelille tai kaupunginosalle tunnistettavuutta ja helpottavat kaupungin hahmottamista erilaisista paikoista muodostuvana monipuolisena kokonaisuutena



Merkityt polut ja väylät

Erilaisille kulkuvälineille tarkoitettujen polkujen ja väylien selkeä käyttötarkoituksen mukainen merkitseminen, hyvät opasteet ja erilaisten temaattisten polkujen luominen



Pelit

Erilaisille peleille ja aktiviteeteille varatut alueet



Taide julkisessa tilassa

Taiteelle omistetut julkisivut ja tilat osana kaupunkikuvaa

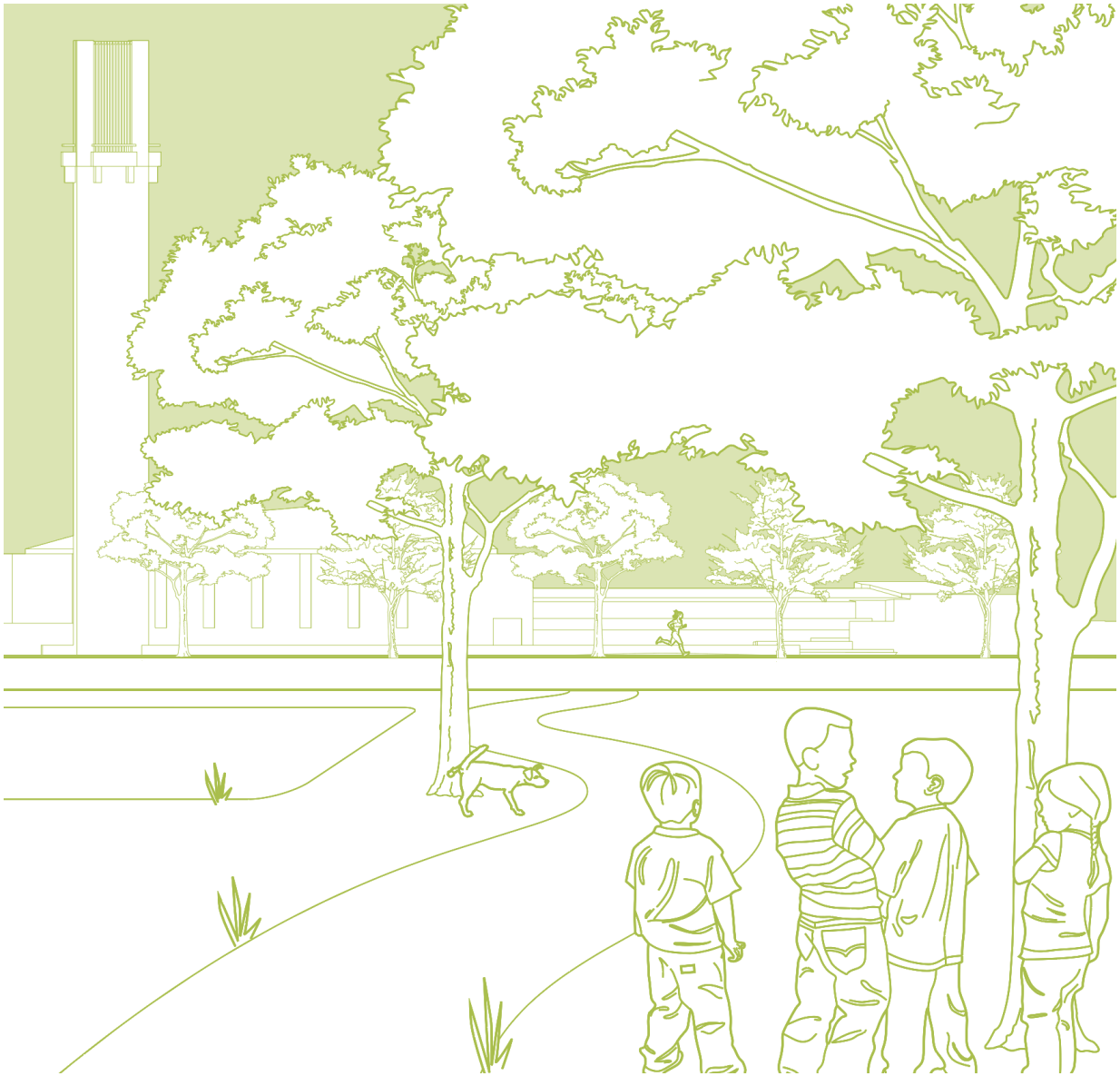


Valaistus

Hyvä ja asianmukainen valaistus lisää turvallisuutta ja viihtyisyyttä kaupunkitilassa



Vihreä kaupunki



Vihreä kaupunki

Vihreän kaupungin työkalujen sarja tarjoaa monipuolisen kirjon erilaisia keinoja elävöittää kaupunkia ja keskustaa lisäämällä vihreyden läsnäoloa. Sen avulla voidaan myös tukea ja rohkaista ihmisiä liikkumaan terveellisesti esimerkiksi luomalla turvallisia pyöräteitä.

Vihreä kaupunki

Läpäisevät materiaalit

Maanpinnan materiaalit jotka edesauttavat hulevesien luonnollista imeytymistä



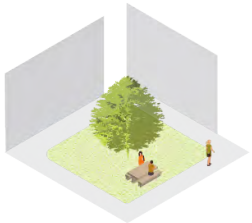
Leikkipuistot

Turvalliset leikkipuistot lapsille, jotka innostavat monipuoliseen leikkiin kiipeilystä keinumiseen



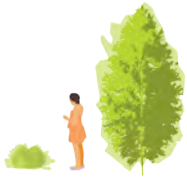
Pihat

Pihat asukkaiden yhteisinä tiloina ja kohtaamisen paikkoina



Kasvillisuus

Kasvillisuuden avulla voidaan parantaa kaupungin psykologista ja fysiologista viihtyisyyttä, luoda rakenteellisesti toimivia ratkaisuja, rajata katutilaa sekä synnyttää hyvää mikroilmastoa



Vesi

Vesi-elementin tuominen osaksi kaupunkitilaa, esimerkiksi juomapisteen tai suihkulähteen muodossa



Koirapuistot

Koirille suunnitellut puistot, joissa koirat voivat olla vapaina



Taskupuistot

Pienet viherpuutarhat osana kaikille avointa julkista kaupunkitilaa



Kattopuutarhat

Kattopuutarhat asukkaiden ja asiakkaiden käyttöön



Vihreät seinät

Esteettisesti miellyttävät ja toiminnalliset viherseinät, jotka esimerkiksi suojaavat liialta auringonpaisteelta

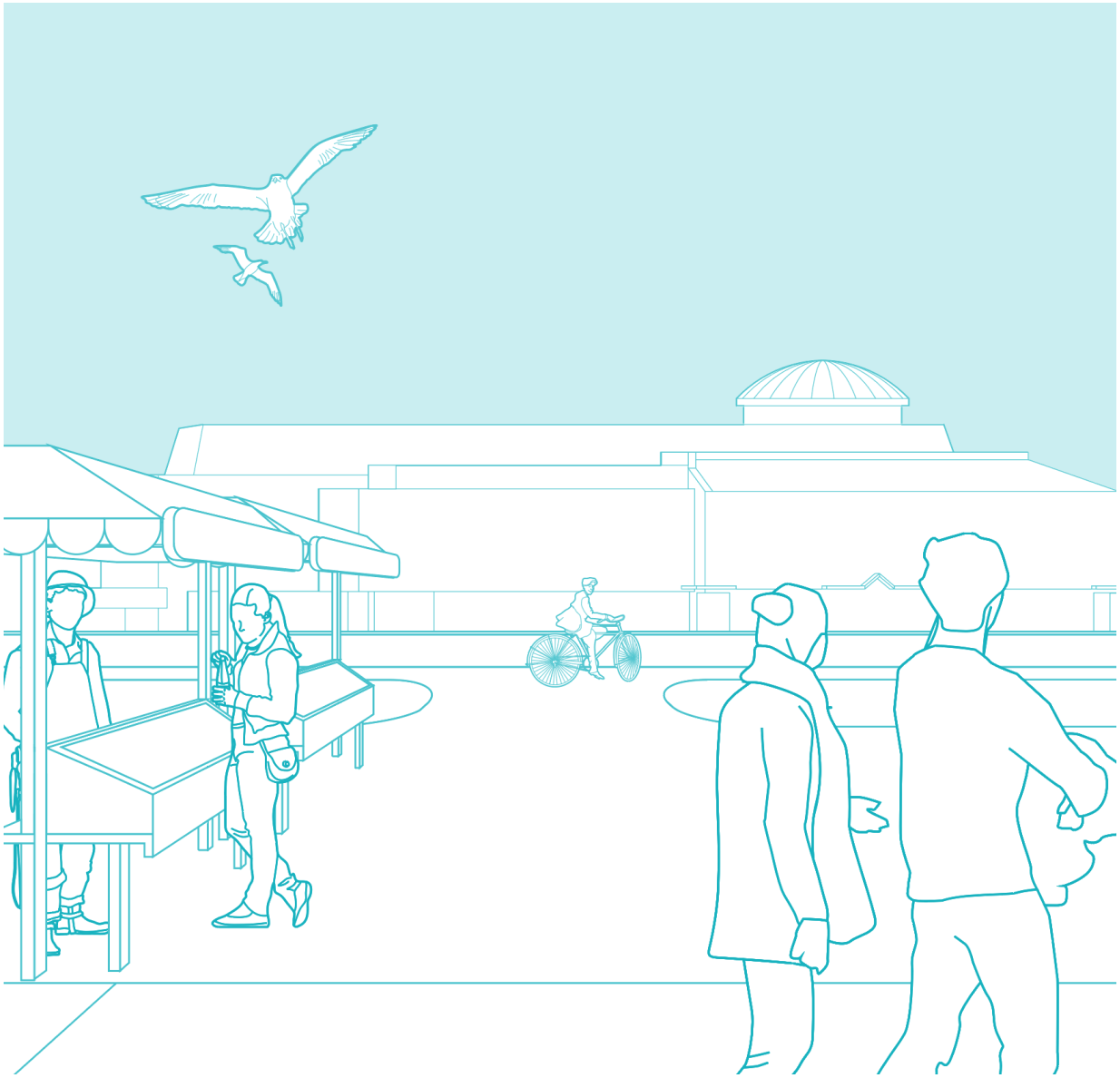


Kaupunkiviljely

Mahdollisuus pienimuotoiseen viljelyyn ja puutarhanhoitoon kaupungissa



Palvelujen kaupunki



Palvelujen kaupunki

Palvelujen kaupungin työkalusarja tarjoaa keinoja sosiaalisesti kestävän ja yhteisöllisen kaupungin luomiseksi monipuolisen palveluiden kirjon avulla.

LIITE

Palvelujen kaupunki

Pop-up palvelut

Toistuvat tai kertaluontoiset pop- up-tapahtumat ja palvelut, kuten esimerkiksi kuten esimerkiksi katuruokakärryt, tuottajien suorakauppa (reko) tai joulumyyjäiset katujen varsilla ja aukioilla



Joukkoliikenne

Monipuoliset joukkoliikenteen palvelut, hyvin suunnittelut reitit ja pysäkkien sijoitus sekä riittävän tiheä liikennöinnin aikataulu keskustan ja ympäröivien alueiden välillä



Yhteiskäyttö

Yhteiskäyttöä tukevat palvelut toimivat jakamisen periaatteella



Yhteisölliset tilat

Yhteisölliset tilat tarjoavat yleisölle avoimia maksuttomia ja maksullisia palveluita



Kaupalliset palvelut

Kaupat, kahvilat ja ravintolat tukevat kaupungin taloudellista rakennetta ja tarjoavat kaupunkilaisille tärkeitä palveluita edistäen kaupungin toimivuutta ja viihtyisyyttä



Kulttuuripalvelut

Monipuolinen kulttuuritarjonta



Kaupungin palvelut

Kaupungin moninaiset palvelut sosiaalisista palveluista terveyden huoltoon, lastenhoitoon ja vanhusten hoitoon sekä kouluihin



Vapaa-ajan palvelut

Palvelut jotka on suunnattu vapaa-ajan toiminnan aktivoimiseen parantavat viihtyisyyttä



Matkailupalvelut

Matkailijoille ja vierailijoille suunnatut palvelut ja info-pisteet

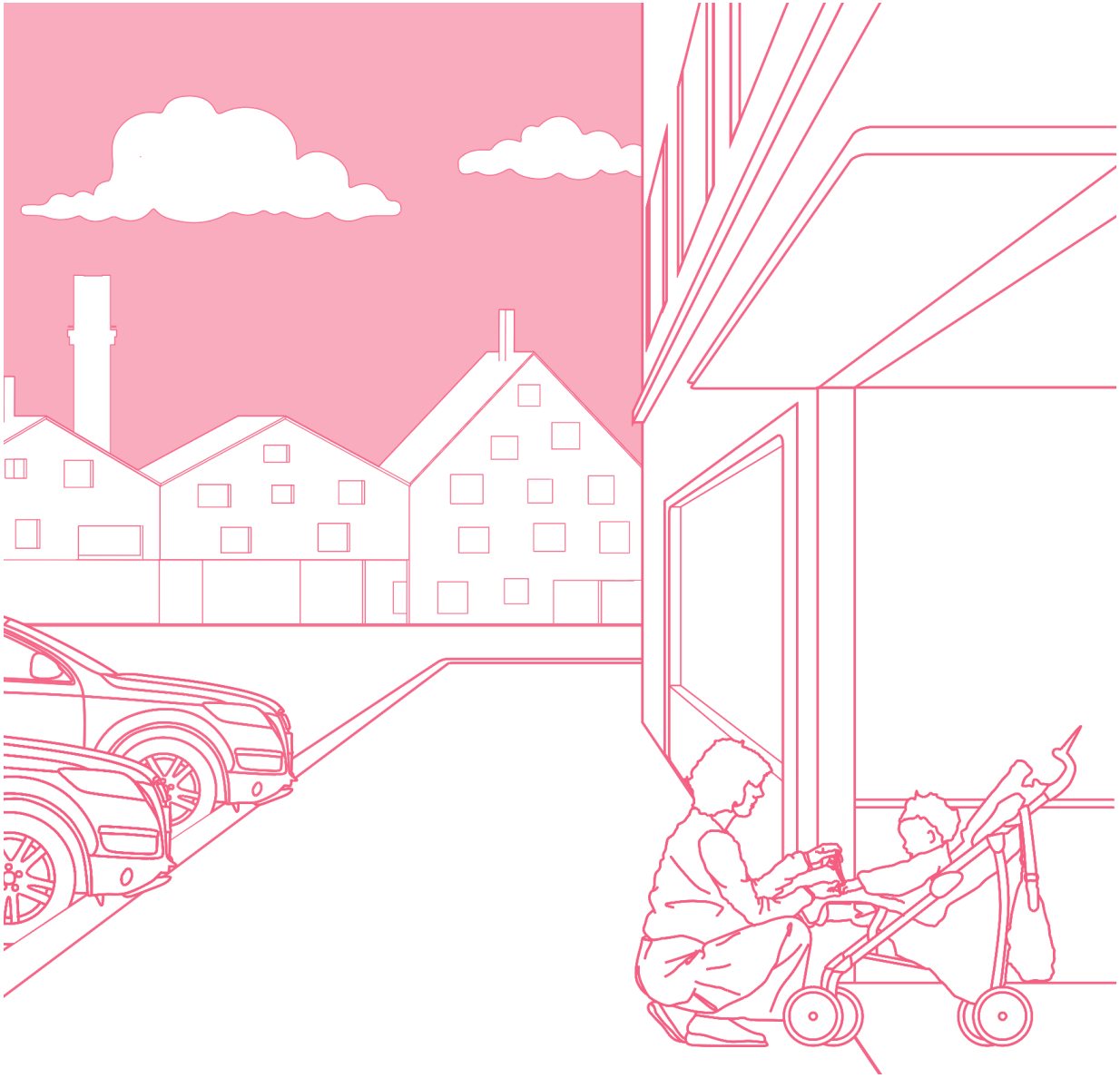


Yleiset käymälät

Ihmisten tarpeiden huomioiminen kaupungin julkisen tilan palveluissa



Kaupunkitilan hahmo



Kaupunkitilan hahmo

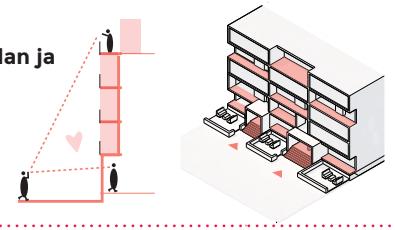
Kaupunkitilan hahmon työkalusarja tarjoaa laajan kirjon erilaisia rakentamisen keinoja hyödyntäviä työkaluja ihmisen mittaisen kaupungin luomiseksi aina täydennysrakentamisesta rakennusten julkisivujen ja kattomaailman suunnitteluun sekä katutilan kalusteiden hyödyntämisestä katutilan aktivoimiseksi erilaisten sisäänkäyntiratkaisujen soveltamiseen paikan luoneesta riippuen.

LIITE

Kaupunkitilan hahmo

Aktiiviset julkisivut / läpinäkyvyys katutilan ja sisätilojen välillä

Aktiiviset julkisivut luovat yhteyden sisätilojen yksityisyyden ja yhteisten ulkotilojen välille



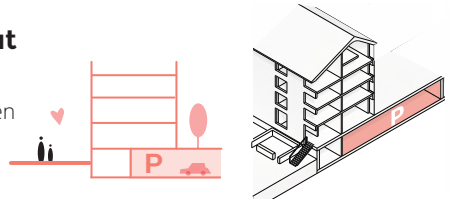
Porrasteiset rakennukset / sisäänvedetyt julkisivut

Rakennusmassojen porrasteisuus ja paikoin sisäänvedetyt julkisivut mahdollistavat valon pääsyn rakennusten väliin ja auttavat luomaan tasapainoista mittakaavaa



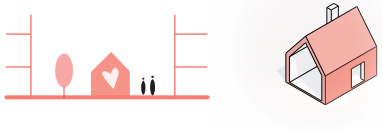
Keskitetyt pysäköintiratkaisut

Pysäköinnin keskittäminen auttaa rauhoittamaan tietyt kadut jalankulkijoiden kannalta miellyttäviksi ja turvallisiksi



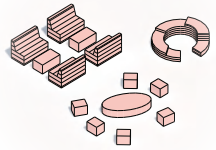
Yhteistilat

Asukkaiden käyttöön tarkoitetut yhteistilat maantasokerroksessa tukevat yhteisöllisyyttä kaupungissa



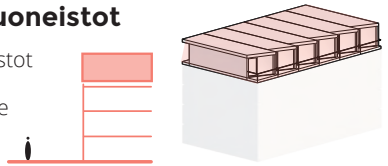
Kaupungin julkisen tilan kalusteet

Julkisen tilan kalusteet, kuten penkit ja leikkitelineet tai kuntoilupisteet auttavat aktivoimaan kaupunkitilaa mahdollistaen sen monipuolisen ja joustavan käytön



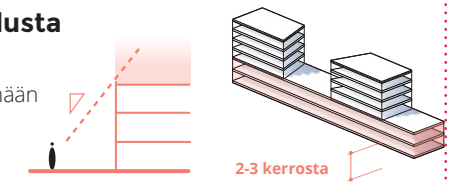
Kattokerrokset ja ullakkohuoneistot

Uudet kattokerrokset ja ullakkohuoneistot mahdollistavat tiivistämisen ja täydennysrakentamisen samalla kun ne säilyttävät kaupungin rikkaan ajallisen kerroksellisuuden



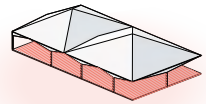
Yhtenäinen korttelin jalusta

Matala perustaso luo yhtenäisen jalustan korttelille ja auttaa pitämään isojenkin rakennusten julkisivun mittakaavan ihmisen mittaisena



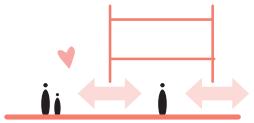
Paviljongit ja kevyet rakenteet

Paviljongit ja kevyet rakenteet toimivat joustavasti muunneltavissa olevina tapahtumien ja kohtaamisen paikkoina



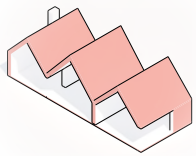
Avoin maantasokerros

Sijoittamalla yhteisiä toimintoja ja/tai palveluita katutasoon luodaan läpinäkyvyyttä joka aktivoi katutilaa ja mahdollistaa sosiaalisia kohtaamisia



Katot ja katokset

Ympäristön mittakaavan ja luonteen huomioon ottava kattomaailman arkkitehtuuri antaa rakennuksille yksilöllisen muodon ja tunnistettavan hahmon



LIITE

Esimerkkejä työkalujen yhdistelmistä

Toimivat kaupunkitilat ovat usein **monimuotoisia ja toiminnallisesti moninaisia**. Siksi niiden luomisessa on hyödyllistä soveltaa **useamman työkalun yhdistelmiä**. Tässä on esitetty esimerkinomaisesti joitakin yhdistelmiä, mutta mahdollisten yhdistelmien määrä on lähes rajaton. Oleellista työkaluyhdistelmien valinnassa on huomioida tulevaisuuden sosiaalisesti kestävän, toimivan ja viihtyisän kaupungin vision viisi keskeistä periaatetta:


Ihmisen mittakaava


Identiteetti ja ajallinen kerrostuneisuus


Saavutettava ja kaikille avoin kaupunkitila

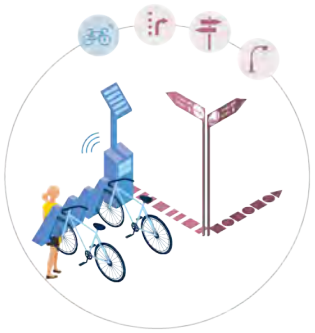

Avoin ja moninainen katutaso


Vihreys

Työkaluja yhdistelemällä on mahdollista toteuttaa **eri tasoisia investointeja vaativia toimenpiteitä** sosiaalisesti kestävän, aktiivisen ja toimivan kaupungin luomiseksi, **kevyistä S-koon toimenpiteistä, M-koon keskisuurta** ajallista tai taloudellista investointia edellyttäviin toimenpiteisiin ja aina **L-koon laajemman** mittakaavan toimenpiteisiin.

Esimerkkejä työkalujen yhdistelmistä

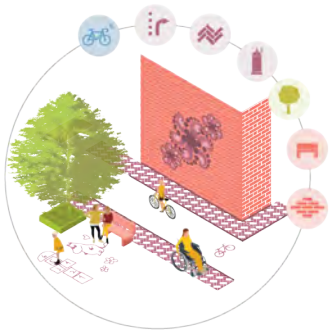
S



Etsi ja löydä

Yhdistämällä viitoituksen avulla julkisen liikenteen palveluita erilaisiin pyöräily- ja kävelypolkuihin, voidaan parantaa kaupungissa liikkumisen sujuvuutta niin kaupungin asukkaiden keskuudessa kuin myös vierailijoiden näkökulmasta ja samalla rohkaista ihmisiä kokeilemaan uusia reittejä ja tapoja siirtyä paikasta toiseen.

Aktiviteetti: Pyöräily, kävely, sujuva liikkuminen kaupungissa...



Taidetta kaupungissa

Yhdistämällä erilaisia katutaiteen muotoja, jalankulkijoille tarkoitettuja polkuja tai katuja ja katutilan kalusteita, kuten vaikkapa penkkejä, voidaan luoda viihtyisää kaupunkitilaa

Aktiviteetti: Istuskelu, mietiskely, piirtäminen...



Katutilan kalusteita ja istutuksia

Yhdistelemällä esimerkiksi erilaisia penkkejä ja istutuksia sekä luomalla niistä erilaisia kokonaisuuksia, voidaan tarjota viihtyisiä paikkoja niin rauhalliseen syventymiseen, levähtämiseen kuin myös ihmisten kohtaamiseen, yhdessä olemiseen ja jutteluun osana kaupunkitilan kokemusta.

Aktiviteetti: Istuskelu, lukeminen, juttelu...

M



Monitasoinen katutila

Selkeyttämällä eri toiminnoille varattujen alueiden välistä hierarkiaa ja rajapintaa kaupunkitilassa voidaan luoda sujuvuutta kaupungissa liikkumiseen.

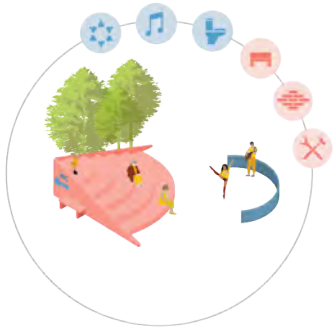
Aktiviteetti: Kävely, pyöräily, lenkkeily, ostoksilla käynti tai kahviloiden ja ravintoiloiden palveluista nauttiminen...



Leikin aika

Yhdistämällä erilaisia leikin muotoja ja vihreitä kaupunkitiloja voidaan luoda tiloja, joissa viihtyvät sekä lapset että myös vanhempi väki.

Aktiviteetti: Leikkiminen, juoksentelu, seurustelu, keinuminen, kiipeily, liukumäet...

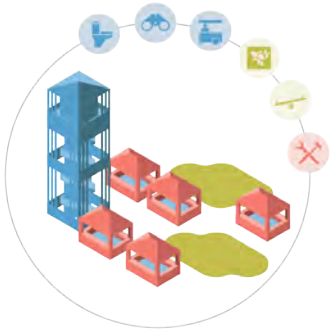


Tapahtumatilat

Yhdistämällä väliaikaisia rakenteita ja avoimia tiloja voidaan luoda tapahtumapaikkoja erilaisille kulttuuritapahtumille

Aktiviteetti: Esitysten katsominen ja kuunteleminen, esiintyminen, istuskelu, seurustelu...

L



Kaupunki-festivaalit

Hyödyntämällä väliaikaisia rakenteita erilaisten kaupunkitapahtumien näyttämöinä voidaan osallistaa niin kaupunkilaisia kuin vierailijoitakin.

Aktiviteetti: Tapahtumiin osallistuminen, shoppailu, myyntipalvelut...



Autot pihalla

Luomalla tiloja, jotka ovat tiettyyn aikaa päivästä tai viikosta pysäköinnin käytössä ja muina aikoina toimivat vapaa-ajan liikunnan ja virkistyksen tiloina voidaan tehostaa ja aktivoida kaupunkitilan monipuolista käyttöä.

Aktivitetti: pallopelit, pysäköinti, piknikit ...



Yksityiset pihat ja julkinen kaupunkitila

Luomalla vihreitä paikkoja ja merkittyjä kaupunkipolkuja voidaan luoda selkeä rajapinta julkisen tilan ja yksityiset pihojen välille.

Aktiviteetti: kaupungissa liikkuminen ja oleskelu, kävely ...

SEINÄJOEN KESKUSTAN VISIO

TYÖKALUPAKKI

PROJEKTITYÖRYHMÄ

OOPEAA
Projektin johto, arkkitehtuuri, työkalulaatikko, visuaalinen ilme

Tiimin vetäjä
Anssi Lassila

Tiimin jäsenet
Kazunori Yamaguchi, Teresa Frausin

Avustajat
Rhea Schmid, Tanja Vallaster, Anne Kaivo-oja, Juha Pakkala, Julia Barnoin, Lassi Siitonen, Hans Nielsen, Silja Ikkelä-Koski

Gehl
Kaupunkitilojen sosiaalisen dynamiikan ja niiden kokonaisvaltaisen kehittämisen asiantuntija

David Sim, Jonna Ekholm

Seinäjoen kaupunki

Martti Norja, Veli-Matti Prinkkilä, Jyrki Kuusinen

SEINÄJOEN KESKUSTAN VISIO TYÖKALUPAKKI

OOPEAA Gehl **Seinäjoen Kaupunki**

ISBN 9789529427000